

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgypor: a
La 7985
VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS

Szigeti Hattyu-éremel 1 kor. 20 fill.
Szigeti Hattyu-szappan 80 fill. r.
Szigeti Hattyu-mosdóvíz 2 kor.

A mai kor legkitünőbb bőrápoló szerei.
Szépítő, májfolt és az arczobor minden-
nemű tisztáltsági feltétel és biztos
elmulasztására. Egyedül készítője óv.
Buzsák Mártonné gyógyszerésztára
M. Szigeten. - Főraktár Budapest: -
Török József gyógyszer. Király-utca 12.
8301

A női szépség

emlékező. Lököl-tisztítás és fentár-
tására legkiválóbb, teljesen ártalmat-
lan, vegyszer és színezék nélküli
menny a 8296

Margit Crème

Rövid idő alatt szünteti meg a
túlszáraz, pattanásos, bőrt (mitesszer
és minden más bőrbaját. Kisimítja a
ráncozást és himlőhályékat még kor-
sokoráig. Készítők: Margit Crème
Készítő: Margit Crème 60 kr., 3 szinben.
Margit szappan 35 kr. Margit
fogpép (Zahnpaste) 50 kr.

Készítő **FÖLDES** gyógyszerésztára,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszerésztára, Buda-
pesten, Király-utca 12.

Kufeké féle
a tej legjobb hozzátévé
a betegséget
megakadályozza és eltávolítja
gyermekliszt.
Kapható gyógyszerárakban és droguistáknál.

6 arany 18 ezüst érem 30 tiszteleti és elismerési okmány.

Kwizda-féle
Restitutionsfluid
A szab. szárszalagvédők szürke, fekete,
barna és fehér színben 4 nagyságban
allítottak elő és pedig bal- és jobb-
kezűre képestül. Valódi csak a fenti védőjelek, kapható
Austria-Magyarország összes gyógyszerárakban és droguistáiban.

Szab. szárszalagvédő gummiból.
A szab. szárszalagvédők szürke, fekete,
barna és fehér színben 4 nagyságban
allítottak elő és pedig bal- és jobb-
kezűre képestül. Valódi csak a fenti védőjelek, kapható
Austria-Magyarország összes gyógyszerárakban és droguistáiban.

Kwizda-féle szab. gummi ököszűlkek, melyek a lovak
lábait vannak hivatalos megvédni.
Illusztrált katalógusokat ingyen küld.
KWIZDA JÁNOS FERENCZ
sz. és kir. csehb. magyar és román kir. udvari szállító
kerületi gyógyszerésznél Kornsburg, Bocs mellett

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
férfidivat és fehérnemű
raktárában. pánya
Budapest, IV., Koronaher-
zeg-utca 11. sz. és VIII.,
Kerepesi-út 9.
Férfi ingek, Jäger-árak,
vadász és sport-czikkok dús
választékban kaphatók.
Kostyuk és nyakkendők.

SODOR
Folyékony szén-dioxid tartalmú szódavíz, melynek segítségével
mindenki, bárhol szén-savtartalmú egészségesebb, olcsó,
űdítő és hűtítő italokat (szódavíz, selters, limonádé, szik-
víz, málna, gazesze, pezsgó, tej stb.) készíthet az e célra
szerkesztett palackban a mellékelt utasítás szerint. A szén-sav
vegyülete. A kezelés egyszerű, kényelmes. A palackok lehel-
1 doboz 10 sodorhűtővel 60 kr. Egy hozzá szükséges, min-
denkorra használható palack 3 frt. Részletes leírás és utas-
ítás kívánatra ingyen és bérmentve. Képviselet a magyar
koron. országai részére Budapestben 8325

Kertész Tódornál Kristóf-tér. Geitner és Rauschnál Andrássy-út 8.

TESSÉK!
EGY PRÓBA MEGTESZI A
BIZTOS HATÁST
AZ
JBOLYA CRÈME
nem zsíros
8 nap alatt ifjítja és
szépiíti az arcot
ára 2 és 3 frt, kapható
SCHNEIDER J. GYÓGYSZERÉSZNÉL
RESICZÁN (DÉLMAGYARORSZÁG).

Államilag kedvezményezett gépezet
berendezett első magyar
Torony-óra-gyár
Mayer Károly L.
utóda **MÜLLER JÁNOS**
Budapest, VII., Kazinczy-utca 3.
Képes árjegyzéket ingyen és bér-
mentve. 8110

Párisi hajápolási szerek!
„Viola“ hajfátalító-tej. Teljesen ártalmatlan
kiváló hatású.
1 üveg ára 1 korona.
„Viola“ hajszesz. A haját legelővőbbé sem
szárítja ki, miért is ennek
alkalmazásánál a haj érzékenysége nem kell
tartani.
1 üveg ára 1 korona.
„Viola“ Tanno-chinin-pomádé. A haj ápo-
lására szolgáló kiváló hatású gyógyszer.
1 tégelynek ára 1 korona.
„Viola“ antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér. 8215
„Viola“ antiszeptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér. - Kapható
az „Arany
keresztben.”

GEML-féle gyógyszerárban
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.
A modern vegyészeti hatalmas hala-
dása és az ebből származó számta-
lanan cosmetikus készítmények szám-
toltak képeket a 30 éven át bevált
Dr. Lengyel Frigyes-féle
Nyirfabalzsamot
elnyomni, a legjobb bizonyíték te-
hát, hogy itt egy valódi, a természet
által nyújtott szépiítőszerről van szó. Ezen nyirfabalzsam
egy sajátos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján prepa-
ráltatik és csak azután jön forgalomba. Ezen folyadék
hatása, hogy a bőr felső rétegét lassankint le-
hántja és ez által az alós tisztított bőr által
szinben és üdőségben jön napvilágra, megszüntet
mindennemű kiütést, szeplőt, vörös foltokat és a
anyafoltokat, simítja a ráncosbőrt és a himlő-
helyeket lassankint teljesen eloszlatja és az
arcbőrnek üde és egészséges színt kölcsönöz.
Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.
A nyirfabalzsam hatásának támogatására Dr. Lengyel
Frigyes-féle 8309

Benzoe szappan
ajánlatos. Egy darab ára 50 és 35 kr. Raktárban minden
jobb gyógyszerárban. Főraktár Magyarország részére Török
József gyógyszerésznél Budapest, Király-utca 12.

Saját készítményü 7920
Kötő árak, zsinagok, zsákok, ponyvák Torna-
eszközök függőágyak és mindennemű hálók
ipartelepe. Val. angol Foot-Ball és Lawn
Tennis játékok gyári raktárban

SEFFER ANTAL
Budapest IV., (Károlylak-
tanya) Károly-utca 12.
Vidékére árjegyzék szerint.

Serravallo Chinabort
Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás írt, a miért a gyermekek is igen szívesen isszák
Sokszor kiuntették, Minden gyógyszerárban kapni. 8014

Patyi Testvérek Butor-áruháza.
Budapest, kerepesi-út 9/a., földszint és I. emelet, Pannónia szálló mellett.
Nagy választék, kizárólag szállár hazai gyártmányú asztalos és saját készítményü kár-
pított butorokból, minden versenyt és hirdetett árakat felülmúló olcsó árakon. Teljes
lakásberendezések, nyaraló, fürdő- és szálloda-butorzatok 2 évi jótállás és felelősség
mellett szállítanak.
Tévedés elkerülése végett czégünkre és czimünkre figyelni kérjük. Disztes butor-album
1 frt beküldése mellett bérmentve küldetük meg. 8214

34. SZÁM. 1899. BUDAPEST, AUGUSZTUS 20. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 félévre - 6
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG / egész évre 8 frt
1 félévre - 4
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK / egész évre 5.-
1 félévre - 2.50
Külföldi előfizetőknek a postailag
meghatározott vidéki ís csatlakod.

SENT ISTVÁN KIRÁLY KÉT SZOBRA.

Szent István első királyunknak a fővárosban
két szobor-émléke készül. Egyik a buda-
vári Mátyás-templom mellett, másik az
Andrássy-út városligeti végén épülő ezredévi
émlékművön.

A budavári Mátyás-templom újjáépítése be-
fejezéséhez közeleg. A magyar műépítészetnek
ez egyik remekét, a díszes templomot, 1895-ben
szentelték föl, de még hátra volt annak a nagy-
szerű lépcsőzetnek és a Halász-bástya párká-
nyán végig húzódó oszlopcsarnoknak megépí-
tése, melyet a templom újjáépítője, Schulek
Frigyes tervezett. Schulek 1894 július havában
a magyar mérnök- és építész-egyesületben ter-
jesztette elő a Mátyás-templom környékének
rendezésére vonatkozó terveit.

A tervezet általános elismerésre talált s annak
idején lapunk is közölte. Sajnos azonban, hogy
a szükséges költségek híján a szép terv kivitelé-
hez mind ezideig nem foghattak hozzá. A székes
főváros azonban legutóbb tekintélyes összeget,
mintegy 260,000 forintot szavazott meg a mun-
kálatokra. Schulek tanár időközben leszállí-
totta, a mennyire csak lehetett, az építés költ-
ségeit s e miatt változást szenvedett a Szent
István-émlék kiviteli tervezete is. Schulek első
tervezetében ugyanis a Szent István ülő szobra
a déli Halász-bástya közepén lett volna föl-
állítva egy román stílusú fedett kupolás csar-
nokban, körülövezve a fedett oszlopcsarnok-
kal. Az új tervezet szerint Szent István
király szobra szabad ég alatt állana és lovas-
szobor lenne. A tervezet többi része azonban
megmaradna.

Szent István szobrának kiviteléhez még
1898 őszén hozzá fogott Strobl Alajos szob-
rász-tanár, a ki már be is fejezte a szobor
talapzatára való négy domborművü képet,
melyek tárgyai Szent István király életéből
vannak merítve. Egyiken Bécs küldöttsége hódol
a szent királynak, a másikon a király átveszi
a koronát és a hozzá tartozó királyi jelvénye-
ket. A másik két kisebb dombormű pedig a
templom alapítását és a keresztény vallás be-
hozatalát ábrázolja. Magának a főalaknak min-
tázásához Strobl az őszszel fog hozzá, de
eddig is számos tanulmányt és vázlatot készí-
tett a király lovas alakjához. E művészi szép-

ségünek ígérkező szoborhoz művészi keretet épít
Schulek Frigyes jeles műépítőnk.
A mostani Jezuista-lépcsőtől kezdve ivetes
fedett oszlopcsarnok fogja szegélyezni az egész
déli Halász-bástyát és pedig a királyi palota
felé néző oldalon mintegy 40 méter, a Duna
felé néző oldalon mintegy 37 méter hosszúság-
ban, az Albrecht-útra s az Iona-utczára hajló
oldalán pedig mintegy 19 méter szélességben.
A déli Halász-bástya oldalának két sarkán pedig

két, egyenként 12 méter magas torony fog ki-
emelkedni egyszerű síma román stílusban alko-
tott kupolával. Az így párkányozott déli Halász-
bástyán az Akadémia palotája felé nézve fog
felállítani Szent István király lovasszobrára.
A Fazekas-tér felé néző oszlopcsarnok iveteze alól
pedig négyszeres töréssel fog alávezetni a mint-
egy 42 méter hosszúságú lépcsőzet körülbelül
hat és fél méter szélességben. E lépcsőzetnek egy
fél-méddig kész részét ma már használja is a

Senyei Károly szoborműve.

* Lásd a «Vasárnapi Ujság» 1894. évi 43-ik számát.

SENT ISTVÁN SZOBRA A BUDAPESTEN ÉPÜLŐ EZREDÉVI EMLÉKEN.

hogy ezeket a nyilvánosság elől elzárt műkinceseket tulajdonosaik engedélyével szélesebb körben is megismerteti egy *Magyar Műkincesek* című nagy díszmunkában, mely főnállásunk ezredéves ünnepélyére jelenik meg, hogy ez által is dokumentáljuk, hogy a kultúrmetzetek sorában nemcsak hivalkodó ambícióval, hanem teljes joggal is helyet foglalhatunk.

A nagyközönséghez intézett eme felhívással egyidejűleg, mely arról is értesített, hogy a műből 600 magyar és 200 francia példány készül, s hogy csak a 200 francia és 100 magyar példány kerül könyvtársági forgalomba (ára

után *Jókai* Mór lendületes és emelkedett hangú *«Előszó»*-ja nyitja meg a kötetet.

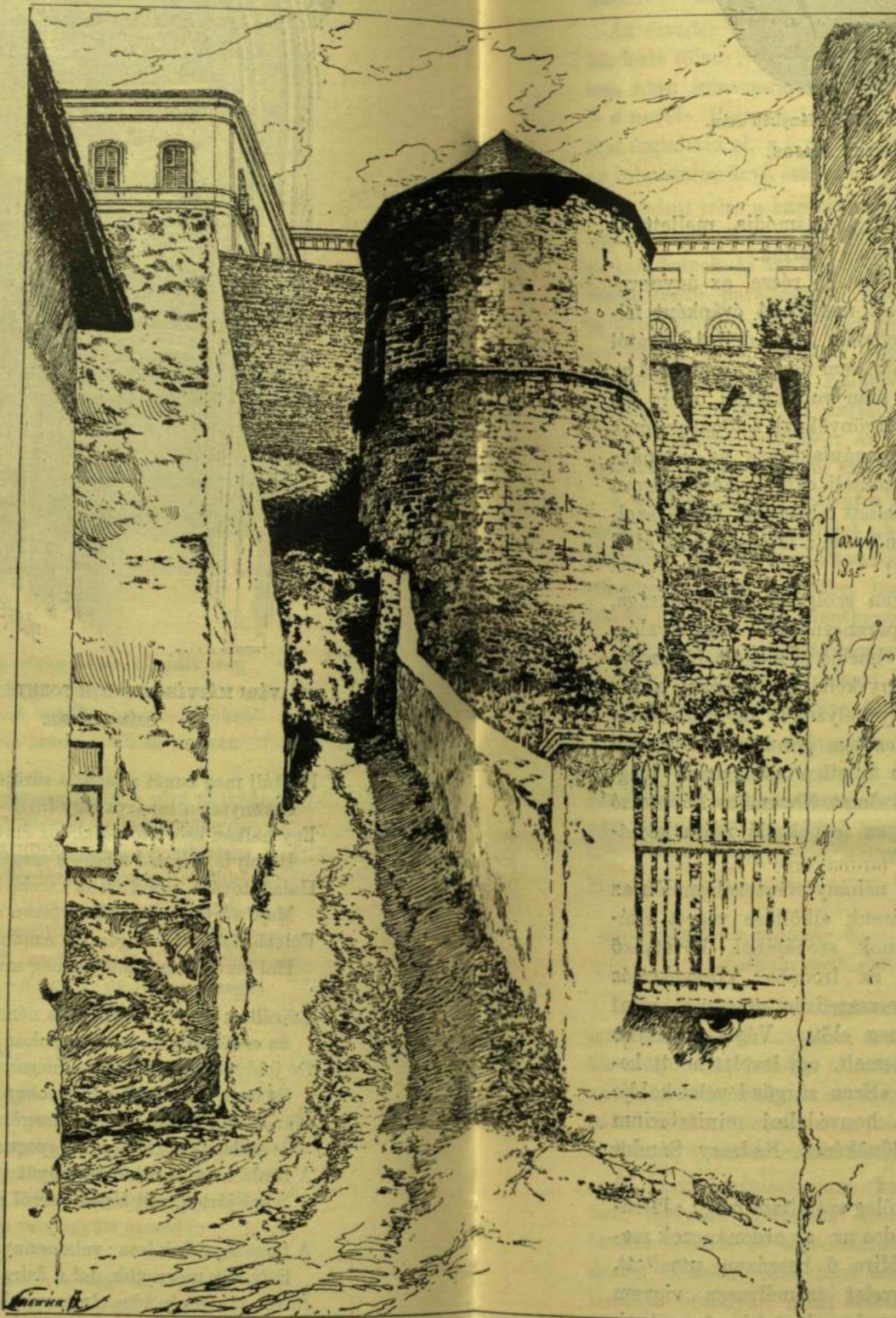
Utána *Szana* Tamás ír tartalmas és érdekes tanulmányt a magyar gyűjtőkről és gyűjteményekről. Végig vezet a magyarországi gyűjtők és gyűjtemények egész során Gutkeledi Vid mestertől kezdve, a ki 1263-ban a csatári monostornak egy bibliáért Mura melletti birtokát és Somogy vármegyében Lapócz helységbeli részjóságát adta, a legújabb időkig. Különös figyelemmel fejtegeti a magyar műzítésben hosszú időn át észlelhető olasz hatást. Részletesen szól a magyar-olasz érintkezésekről, főuraink olaszországi tartózkodásáról s leírja ezek egyik-másikának olaszországi palotáit is.

ték el. S leírja a magyar főur velencei palotájának szobor- és festmény-gyűjteményét is. Főuraink műkincesiből is több jellemző darabot mutat be e mű.

Ezután dr. *Toldy* László Budapest építészeti emlékeiről értekezik, dióhéjban a főváros építészettörténetét nyújtva az aquincumi római teleptől kezdve. Az ehhez tartozó képek közül bemutatjuk a Mátyás-templom egyik részletét és a lerombolt u. n. Zsigmond-tornyot. Ez

A TURÓSÁNYI-SZOBÁ RÉSZELE AZ EZREDÉVI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSBÓL. (XVII. SZÁZAD.)

A LEROMBOLT ZSIGMOND-TORONY BUDÁN, A BUDAI HEGYEK FELŐL TEKINTVE.

A MŰBARÁTOK KÖRE KIADÁSÁBAN MEGJELENT *«MAGYAR MŰKINCSEK»* CZÍMŰ DÍSZMŰBŐL.

150 frt), a többi a tagok illetményeként osztatván szét, a szerkesztő-bizottság elnöke, gróf Csáky Albinné a munkatársakat szintén körlevéllel kereste föl, a melyben a jelzett szempontokat és a mű által elérni óhajtott czélt fejtegette.

S mind e sok készülődés eredményeként most már két nagy kötet áll előttünk a *«Magyar Műkincesek»*-nek. Az első Budapest műkincesinek van szentelve, a második az uralkodóház magyar műkinceseit és a magyar hadi emlékeket ismerteti. Megannyi hivatott szakember tolmácsolása mellett haladhatunk végig a két kötetben nemzeti multunk sok dicső emléke előtt. A szerkesztő, *Radics* Jenő bevezető cikkbe

így a gróf Berchtold Antal által megszerzett Contarini-palotát, mely egyike volt mindig Velence leghíresebb palotáinak. «A Bramante stíljében 1504-ben épült kettős palota 125 terme és lakosztalja — úgymond — valóságos múzeuma volt a ritka és értékes művészeti alkotásoknak. A termet aranyozott régi bőrtapéták és gobelinek, ódon bársony-, selyem- és aranyzövetek, a szőnyegek közt veronai Scaliger- és Rafael-kartonok után készült darabok borították; az ablak festett üvegei XVI. századbeli művészekről származtak s a falakon háromszáznál több faragott aranyos tükör- és képeret függött. A szobák renaissance butorzata a híres Brustolini műve volt s az állványokat és szekrényeket majolika, régi kínai, szász és bécsi edények, muránói középkori üvegek, zománcoz és bronzművek, etruszk korszok lep-

utóbbi a Zsigmond király által építtetett királyi váraknak legtovább megmaradt része.

Hampel József a Magyar Nemzeti Múzeum műkincesit mutatja be a töle megszokott alaposággal. A szerkesztő, *Radics* Jenő pedig az iparművészeti múzeum gazdag gyűjteményeit ismerteti, a melyeknek kitünő elrendezése első sorban az ő buzgalomát és szakértelmét dicséri.

György Aladár a fővárosi könyvtáraitól nyújt érdekesen megrajzolt képet. Dolgozatához a nevezetesebb magyar nyomdatermek sikerült hasonmásai vannak csatolva s könyvtárpületei emlékeink közül a budapesti központi papnövelde még a pálosok idejéből származó könyvtárának képe látható, a múlt század barokkizlésének egyik legépebb emléke.

Szalay Imre, az ezredévi történeti kiállítás történeti főcsoportjának volt igazgatója, erről a kiállításról ír e díszműben. Természetesen le kellett mondania a részletes ismertetésről, s inkább egynemű tanulság levonását tűzte maga elé czélul. A népies magyar díszítési motívumok szempontjából vizsgálja a kiállítást. Cikkét, melynek illusztrációi közül a XVII. századból való Turósányi-szobor-részletet s egy szintén ebből a korból való faragott és festett

ház birtokában levő magyar, vagy magyar vonatkozású műtárgyakról szól, hanem kiterjeszkedik mindazokra a pontokra, a hol a magyar művészet a Habsburg-ház történetében valami réven előfordul. Így részletesen szól a III. Frigyes császár bécs-újhelyi udvarában működött három magyar mesterről. A legrégebb volt közöttük Pusika Péter építőmester és kőfaragó, kit a császár 1439-ben hívott meg, s a kit a késői gót korszak legkiválóbb mesterei közé soroznak. Művei közül a bécs-újhelyi várudvar czimertáblái és saját maga által kőbe faragott arcképe maradtak ránk. A második az erdélyi Hosszúfaluból származó Langenauer Zsigmond ötvös volt. Egy másik újabb magyar mester a

dr. *Szendrei* János irt. A magyar hadi életéről ad igen élénk képet ebben a dolgozatában. Nem először foglalkozik ezzel a kérdéssel. Az ezredévi kiállítás gazdag hadtörténelmi anyagáról irt nagy munkája is ezen a téren mozog.

Keresztül vezet a magyar hadviselés egész történetén s ezzel kapcsolatban nemcsak darab-ról-darabra bemutatja a bécsi császári udvari fegyvergyűjtemény minden magyar vonatkozású hadtörténelmi emlékét, hanem bemutatja ezeket alkalmazásukban is. Dolgozata mindvégig élvezetes és tanulságos olvasmány s különösen a régi magyar tornákra nézve nyújt sok új és becses anyagot.

A BUDAPESTI KÖZPONTI PÁPNÖVELDE KÖNYVTÁRA. (XVIII. SZÁZAD.)

Berendezését a pálosok készítették. Tölgyfa, faragott.

magyar mennyezetes ágyat mutatunk be, e szavakkal végzi: «A tenger mélyéből partra vetett kincshez hasonlóan számos, eddig ismeretlen, vagy csak kevesek által ismert hazai műtárgyat tett közismeretivé az ezredévi országos kiállítás történelmi főcsoportja; ezeknek javát képeken örökítettük meg. Múzeumaink a hazai műipar termékeinek gazdag tárháza; ápoljuk, fejlesztjük a hazai díszítő motívumoknak újabb már ismét divattá váló alkalmazását. Kiállításunk megmutatta a módját, miképen alkalmazták azt elődeink s miért ne dokumentálnók önállóságunkat ebben is? Legyen történelmi kiállításunk, miként sok más irányban, akként ebben is követésre méltó kalauz».

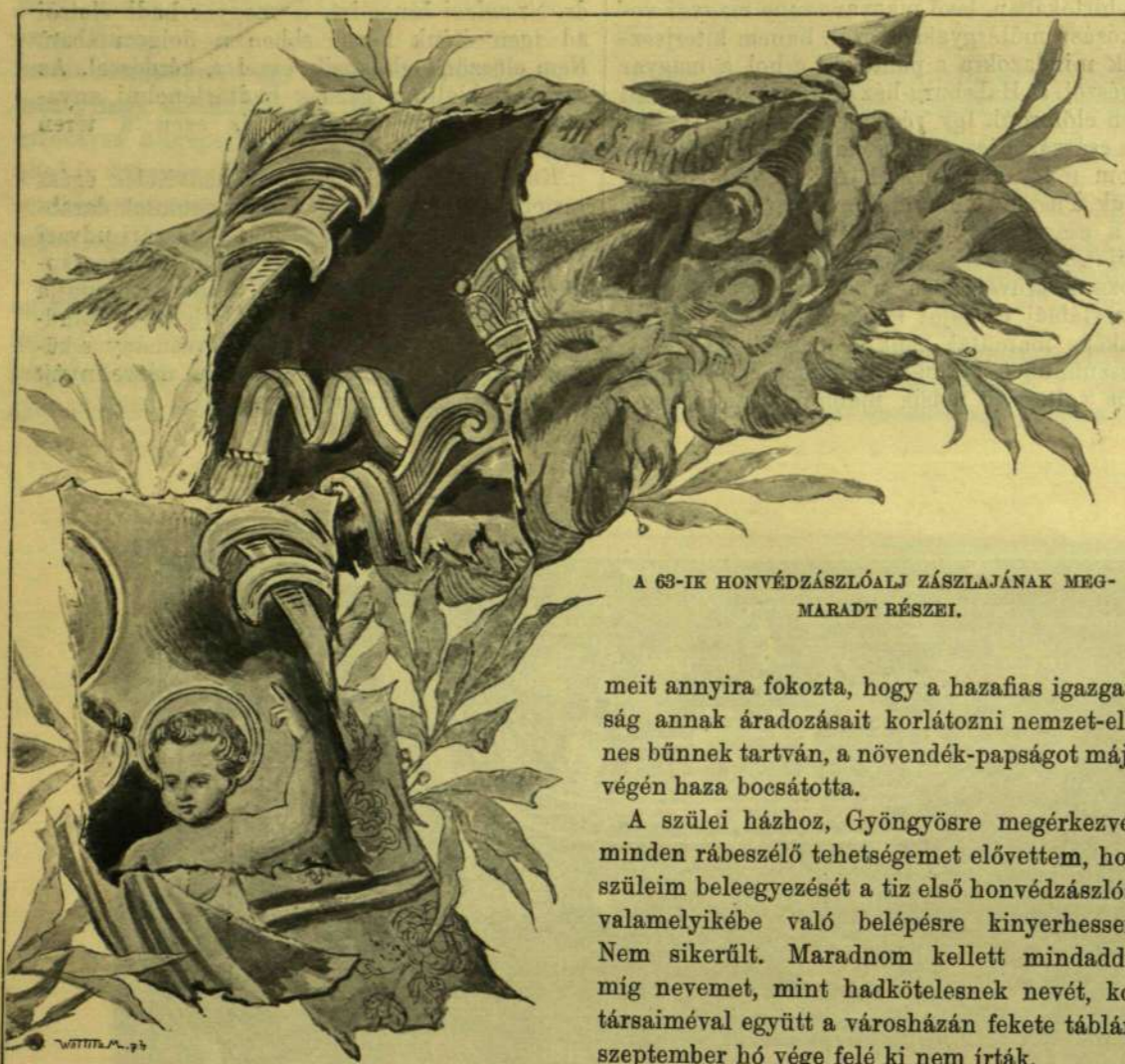
A második kötetben terjedelmes tanulmányban ismerteti *Böheim* Vendel a Habsburg-ház magyar műkincesit. De nemcsak az uralkodó-

császár udvarában Mikó János festő volt, kifől szintén fenmaradt néhány emlék Bécs-Új-helyben. A magyar vonatkozású műkincesek, továbbá a magyar-osztrák művészeti érintkezések ismertetése, a mi még alig volt eddig irodalmilag tüzetesen tárgyalva, a mű második kötetének majdnem felét teszi. A Pusika Péter bécs-újhelyi házán kívül mutatványul közöljük itt a könyvből a következő rajzokat: II. Lajos magyar király vértete, Zrínyi Miklósnak, a szigetvári hősnék fegyverzete, sisakja, szabályja és dolmánya, Báthory István erdélyi fejedelem vértete s egy a XVI. századból származó érdekes ötvösmű, mely egy magyar lovas vitéz ábrázol. Mindezek az uralkodóház gyűjteményeiből valók.

A második kötetnek még egy terjedelmes dolgozatáról kell megemlékeznünk, a melyet

A *«Magyar Műkincesek»* eddig megjelent két kötetét 107 szövegközi képen kívül 42 színes és rézmetszeti önálló műmelléklet ékesíti. A műmellékletek igen szabatosan készített kicsinyített képekben is le vannak másolva, melyek a műmellékleteket óvólag borító selyempapírra nyomtatják. E kicsinyített képekből is bemutatunk néhányat.

Mindezek után nem kívánhatunk egyebet, mint hogy a műnek hátra levő része is ezekhez hasonlóan sikerüljön. A Műbarátok Körének későbbi nemzedékek is hálaára lesznek kötelezve e kiadványért, mely a nemes izlésnek és nemzeti érzésnek díszes emléke marad.

A 63-İK HONVÉDZÁSLOÁLJ ZÁSLAJÁNAK MEGMARADT RÉSZEI.

meit annyira fokozta, hogy a hazafias igazgatóság annak áradzásait korlátozni nemzetellenes bűnnek tartván, a növendék-papságot május végén haza bocsátotta.

A szülei házhoz, Gyöngyösre megérkezvén, minden rábeszélő tehetségemet elővettem, hogy szüleim beleegyezését a tiz első honvédszászlóalj valamelyikébe való belépésre kinyerhessem. Nem sikerült. Maradnom kellett mindaddig, míg nevemet, mint hadkötelesek nevét, kortársaiméval együtt a városházán fekete táblára, szeptember hó vége felé ki nem írták.

Igen megörültem ez alkalomnak, mely régi vágyamat teljesülni engedé; búcsútlanul utaztam el a szülei háztól, egyenesen Pestre, hol mint önkéntes, a Károly kaszányában jelentkezvén, a többi önkéntesekkel együtt zászló alá állítottak s a haza iránti hűségre föleskettek. Ez papi öltönyben történt s nem kis feltűnést keltett. Fölvatásom után a nevezett kaszányában levő «Honvédelmi főparancsnokság» irodájába vezényeltek s ott mint tiszteletbeli őrmestert alkalmaztak.

Irodai szolgálatom a honvéd-főparancsnokságnál.

A főparancsnokság személyzete Pándy alezredes, Farkassányi zászados és Angyal főhadnagyból állott, kik mellé az irodai teendők végzésére kivülém ő őrmester volt beosztva, s a szolgai teendők teljesítésére egy ordonáncz káplár, egy őrzető és tizenkét közlegény voltak állandóan berendelve. A két előbb nevezett főtiszt és a szolgazemélyzet régi katonák voltak; Angyal főhadnagy és mi őrmesterek, nevezetesen: Bucsanyszky (főszentes pap), Béressy, Jakubik, Raksányi, Obendorfer és én (Beniczky) voltunk csak valódi honvédek.

Őrmestertársaim között a ruhatárból kapott honvéd-egyenruhában igen esetlenül nézvé ki, másnap a főparancsnoktól engedélyt kértem hazautazásra, hogy magamat saját költségemen felszerelhessem. Az engedély egy kényszer-útlevelel állott, melylyel hazaérkezésem után a városi hatóságnál jelentkezni kellett, mely ha nyolcz napon túl otthon maradtam volna, köteles leendett állomásomra kísértetni; azonnal ráismertem erről a főparancsnoknak, mint volt osztrák tisztnek gyöngédségére.

Hat napi otthon tartózkodásom után kellőleg felszerelve, szülem benyugvásával állomásomra visszatérve, a kényszer-útlevelel értelmében a nyolczadik napon a főparancsnoknál jelentkeztem, ki szeméivel végig megérvén: egy «rechts um»-mal utasított az irodába.

Őrmestertársaimmal, — kiket mint meggyőződtem, az enyémhez hasonló honfui érzelmekekre vezértek, — az irodai szolgálatot a főpa-

1867-iki fénykép után.
BENICZKY ALAJOS.

rancsnok túlszigorú bánásmódja mellett is eleinte elég kellemesnek találtuk.

A szolgálat legnehezebb része, az úgynevezett «inspekció» volt, melyet 24 óránként felváltva akként tartottunk, hogy déli 12 órától másnap déli 12 óráig, sem nappal, sem éjjel az irodából eltávozni nem volt szabad, mely idő alatt a beérkezett sürgönyöknek a főparancsnok vagy szárnysegéde magánlakására, az ordonánczok által való azonnali expedálását szigorú felelősség mellett kellett teljesíteni. Efféle szolgálatunk éjjeli ellenőrzése a főparancsnok által nem volt ritka eset!

Nem annyira ezen szolgálat egyhangúsága, mint inkább a főparancsnoknak «tintanyaló», «húzza ki magát», «hordja el magát»-féle megszólításai oly undort keltek bennem a katonai élet iránt, hogy helyzetem megváltoztatásának módjairól kezdtem gondolkozni. Ebbeli célom elérésére a véletlen csakhamar megadta a kedvező alkalmat. November hó utolsó napjainak egyikén az inspekció reám következett.

Déli 12 óra után néhány percczel, midőn az ordonánczok menászuk elköltése végett eltávoztak a parancsnok szobájából, következő kiáltás hallatszott az irodába: «Inspekciós strázsamester!» Összeszedvén magamat, mint czövek állottam meg előtte. Végig jártatván rajtam fürkésző szemeit, egy levelet adott kezembe, mondván: «Ezen sürgős levelet küldje azonnal Budára a honvédelmi miniszterium katonai osztálya főnökének, Nádassy Sándor ezredes urnak».

Erre én következőleg szólaltam meg: «Jelen-tem állásom, alezredes ur, az ordonánczok menászára mentek». Mire ő boszúsan utasított, hogy a sürgős levelet személyesen vigyem azonnal és a válaszzal, melyet ő be fog várni, siessek vissza, «rechts um marsch».

Sarkon fordulva távoztam s gyors léptekkel haladtam a katonaság részére gyalog közlekedésre már akkor bepadlózott lánchidra át föl a budai várba, a volt General-Kommando épületébe, mely most a magyar miniszterium helyiségeül volt berendezve.

Egy ajtón, melyen Nádassy Sándor ezredes neve volt felírva, bekopogtatva, az előszobában egy rokonszenves fiatal honvéd-kapitány állott fel dolgozó-asztaltól, ki tőlem — katonás jelentésem után — a postakönyvet által vette, s a belőle kivett levéllel az ezredes szobájába nyitott, honnan egy rövid percz múlva visszatérvén, hozzám közeledett s nevemet kérdezte.

Nevemet és rangomat megmondván, leülte, s körülményeimről tudakozódván, a többiek közt azt is megkérdezte: mint vagyok megelégedve állásommal?

Adandó őszinte feleletemért előre is bocsánatát kérve, elmondám, hogy szivesebben túr-

ném a táborozással járó fáradságomat, mint Pándy alezredes úr sértő modorát.

Rövid beszélgetés után még azon kérdést intézte hozzám megnyerő modorával a kapitány úr: nem volnék-e hajlandó az ő irodájukba által jönni?

Örömmel adott igenlő válaszom közben csemetésszerűen az ezredes úr szobájából, mire a kapitány úr benyitván, csakhamar visszatért s ezen szavakkal: «szedje össze magát katonásan» — az ezredes szobájába küldött.

Az ezredes éles tekintetével végigmérve, azt kérdezte tőlem: — tudok-e írni? Igenlő feleletem után íróasztalára mutatva, mondá: «Írja le a nevét». Parancsát teljesítve, előbbi állásomat foglaltam el, s ő rajtam újlag végignévze, az íróasztalon levő csemegetéssel jelt adott.

Az adott jelle a kapitány bejövén, az általam hozott sürgős levélre elkészült válaszát átnyújtá az ezredesnek, ki azt elolvastva, aláírta s borítékba tenni parancsolta. Mielőtt a kapitány távoztól volna, utasítá, hogy részemre egy nyílt rendeletet írjon, melynél fogva a következő naptól fogva át vagyok rendelve a honvédelmi miniszterium katonai osztályának irodájába, mint valóságos őrmester. Az ezredes mindketőnknek távozást intvén, szobáját elhagyta.

A kiadott utasítás szerint a kapitány gyorsan megírva a nyílt rendeletet s az ezredessel aláírattva, a depeche-re adott válaszzal együtt azon utasítással adá kezembe, hogy inspekcióm letelte után azonnal jelentkezsem nála.

Örömben a lehető leggyorsabb léptekben siettem megvinni a választ Pándy alezredes urnak, ki azt tőlem átvéve, távozásra intett.

Mielőtt azonban eltávoztam volna, az őrmesteri yeres bugyelláris mellől kihúztam a nyílt rendeletet s átnyújtottam neki, melyet elolvastva, következő szavakkal kergetett ki szobájából: «Nem tetszik a szolgálat úgy-e, tintanyaló? Hordja el magát előlem!»

Szolgálatom a magyar hadügyminiszterium katonai osztályánál.

Inspekcióm elteltével másnap délután őrmestertársaimtól búcsút véve, a szokásos bejelentés után teljes katonai felszereléssel — kivéve a puskát, mely az enyémhez hasonló szolgálatbeli honvédeknek nem jutott, — átmentem Budára s új állásomat elfoglaltam.

A hadügyminiszterium katonai osztályában, melynek irodájába beosztattam, a már ismert ezredes és segédtisztjén kívül még két derék főtiszt: Menyhárt alezredes és Okolicsányi őrnagyot, mint értelmes, szigorú, de finom modorú katonákat tanultam megismerni.

Új állásomon, mely főtisztjeim jó bánásmódja és altisztjeimnek — kik általában az úri osztályhoz tartoztak — kedves modora és kedélyessége dacára tulajdonképeni célomat: hazám szabadságáért és függetlenségéért harcolni, csak nem feledtettem el, két dolgot tanultam meg:

«A katonai szigorat az udvariassággal egyesíteni» és «a katonai fegyelmet a baráti kötelességekkel összeegyeztetni».

Az elsőt — a tisztí kinevezések és előléptetések elintézése körül a legnagyobb befolyással bíró ezredes úr — a kérelmező szépnemre való tekintettel — sokszor túlságosan is gyakorlák. Az utóbbit a főtiszt urak egymással szemben a «kedves alezredesem vagy kedves őrnagyom! méltóztatol valamit parancsolni»-féle megszólításokkal minden alkalommal megtették.

A napoként hivatalos teendők teljesítése után fenmaradt szabad időnkelt altisztjeim-

mal a Fortuna-kávéházban a napilapok olvasásával töltöttük.

Az osztrák hadseregnek december hó közepe táján — különösen a Duna jobb partján — történt tömeges előnyomulásáról érkezett kedvezőtlen tudósítások lázas izgatottságra hozták a főváros lakóit, s a hadügyminiszterium katonai osztályában is változást idéztek elő, melyek engemet és Kovács Muki őrmestertársamat kedvező kilátással látszottak kecsegtetni, hogy a tábort szolgálattal is megismerkedhetünk.

Egyik nap délutáni óráiban behivatott bennünket Nádassy ezredes úr dolgozószobájába s meghagyta, hogy másnap reggel 5 óraker teljes felszereléssel útra készsen jelenjünk meg az irodában, hogy vele az alsó-táborba indulhassunk.

A téli hadjáratához lehetőleg elkészülve, a kifizetőt időnél jóval előbb beállítottunk az irodába, hol az ezredes úr öreg ordonánczát — egy volt gránátos káplárt, — a meleg kályha melletti karosszékben szunyókálva találtuk.

— Hát az úriakat mi hozta ide ilyen korán? kérde az öreg káplár.

— Az ezredes úr rendelt ide bennünket, hogy elvigyen az altáborba, — felelém.

— El ám a pokol fenekébe! — mondá az öreg, — elment ő még éjjel előtt 11 óraker, üthetik már annak a nyomát bottal!

Az öreg szavaira összenéztünk társammal, azonban nem adva neki hitelt, vártuk az ezredes, de biz az nem jött s nem is látta többé a honvéd hadseregben senki!

Pár napi találgatás után az ezredes úr eltűnése felett napirendre térve, folytattuk egyhangú működésünket.

E közben az osztrákok kőteleződteről szállongó hírek naponként nyugtalanítóban hangzottak s azok valódságáról a budai oldalon folyamatosan töltött földerődtmények munkálatai a legvérmesebb kételkedőket is meggyőzték.

Az alatt, míg künn a főváros lakosai föld-sánczok készítésén dolgoztak, mi hivatalos irataink csomagolásához láttunk s a moóri ütközet szerencsétlen kimeneteléről érkezett hivatalos jelentés után az iratsomagokat hamarjában összerótt deszkaládákba pakolva, 1849 január 2-ikán elindultunk a szolnoki vasuton Debreczen felé, hova január közepe táján megérkezve, hivatalos működésünket haladék nélkül megkezdettük.

Debreczenben a hadsereg szervezése körül a kormány által minden irányban megindított lázas tevékenység bennem is felkelté a vágyat: fegyverrel cserélni fel a pennát.

Belépésem a 63-ik honvédszászlóaljba.

Egy reggelen Korponay János ezredes úrnál, mint új főnökünnél, jelentkeztem, kérve őt, hogy lenne szives engemet valamelyik tábort zászlóaljba beosztani.

— Mi okon kívánja jelenlegi állását elhagyni? kérde az ezredes.

Egész őszinteséggel azt feleltem, hogy szabadságharcunk netaláni sikertelensége esetében, szegyenlenék azzal térni vissza a polgári életbe, hogy hazám szabadságáért fegyverrel nem is küzdöttem!

Ezredesem őszinteségemet megdicsérve, író-asztalához ült s onnan felkelve egy levelet adott kezembe, mondván: «Keresse fel ezzel Egyed Ignác zászados urat, ki jelenleg a 63-ik honvédszászlóalj alakításával van megbízva s hozzon rá tőle választ!»

A levelet azonnal elvittem nevezett zászadoshoz, ki a választ azon kijelentéssel adta kezembe, hogy igen sajnálja, de zászlóaljába tisztí kinevezésre oly egyént, kinek képzettségéről meg-

győződve nincs, nem terjeszthet fel. De ha zászlóaljába mint altiszt hajlandó vagyok belépni, szivesen elfogad, — különben majd beszélni fog az ezredes úrral.

A válaszzal visszatérve, átadtam az ezredesnek s bementem az irodába.

Aznap délután az ordonáncz káplár beszélt az ezredeshez.

Az irodából a szobába lépve, Egyed kapitányt találtam ott az ezredessel beszélgetve, ki azzal fogadott, hogy holnap reggel 8 óraker jelentsem magamat a kapitány úr irodájában, s távozásra intett.

Másnap reggel 8 óra előtt Egyed zászados irodájába menvén, az udvaron vagy 15 fehér szíjjas magyar sorozredbeli osztrák katonát találtam sorban állani, kik a kassai és rozsnói hadfogadó állomásokról Debreczenbe hűzödtak s az itt alakulóban levő 63-ik zászlóaljba leendő beosztásuk végett a «rapportot» várták, — én is oda állottam a sor végére!

Kevés idő múlva a zászados úr kilépve az irodából, a «rapportot» rajtam kezdte s miután nevemet megmondám, beküldött az irodába, hogy ott várjam be.

Bemenvén az irodába, az íróasztaltól egy rideg, kemény kinézésű honvédszászados — mint később megtudtam, volt császári katoná, neve Darabant Ignác — fordult felém s azt kérde:

— Kicsoda ön?

— Honvédőrmester vagyok, zászados úr!

— Hol szolgált? — kérde tovább.

— A hadügyminiszterium katonai osztályán az irodában voltam alkalmazva.

— E szerint önnek mint skriblernek, tudni kell az efféléhez, — egy iratot adva kezembe — olvassa el s mondja meg, jó lesz-e ezen hadügyminiszteri rendeletre a hátlapján írott választ?

A rendeletet és választ elolvastva, megjegyzém, hogy a választ nem szabályszerű.

— Üljön hát le — mondá — és írja meg, a mint szokás.

Alig készültem el a választ szövegezésével, bejött Egyed zászados úr s azt kérde Darabanttól: — No druzsám, készen vagy a válaszzal? Igennel felelt s átnyújtá neki.

A választ elolvastva után a két zászados összenézett s azt mondá Egyed a druzsájának:

— Náczi, ez nem a te munkád!

— Igazad van, — felelé s reám mutatott — ez a fiatal ember készítette.

Egyed zászados ekkor hozzám fordult s azt kérde:

— Tud ön németül?

— Érték valami keveset, — felelém — de levelezni és beszélni nem tudok.

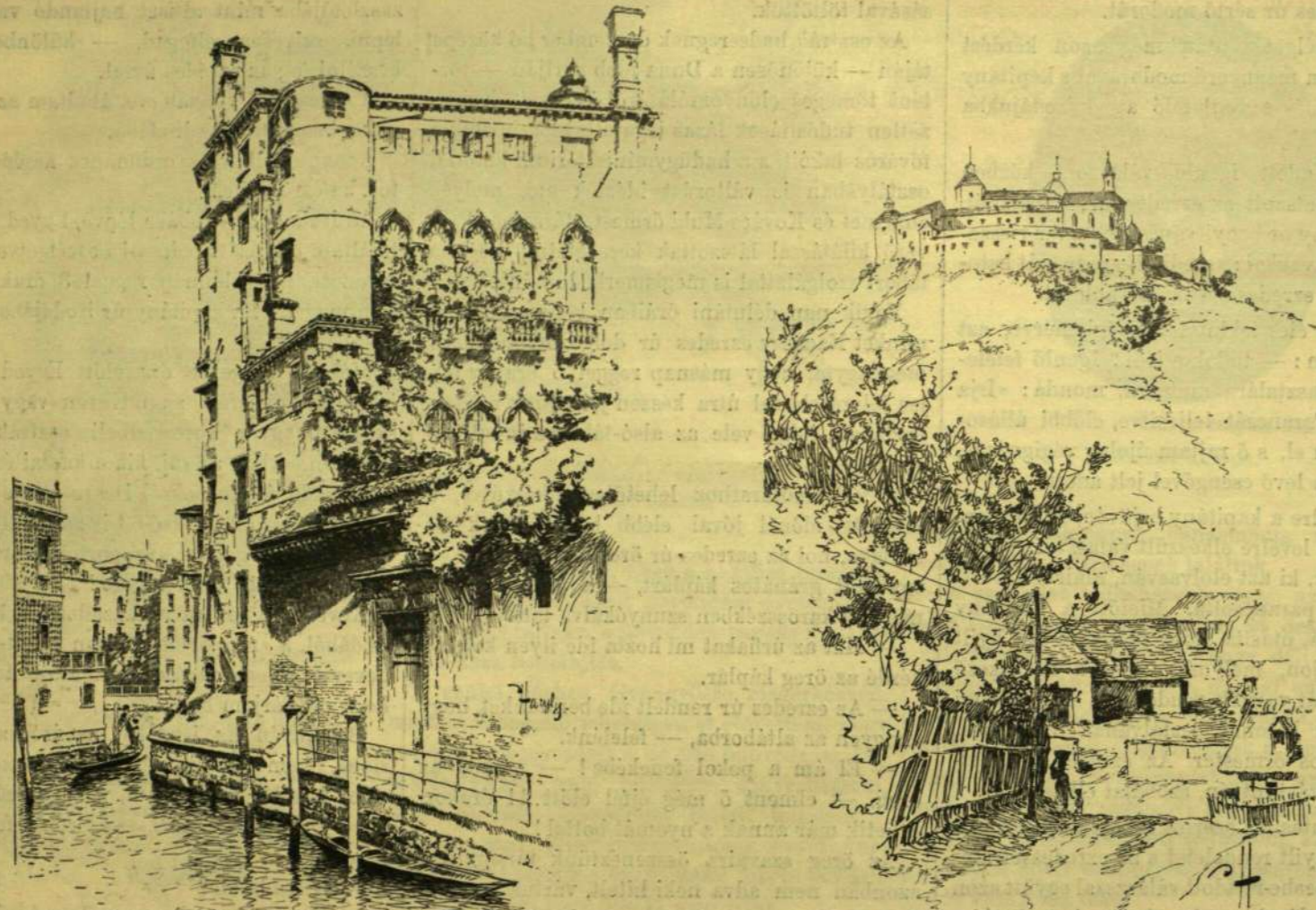
— Sajnálom, — mondá — azonnal kineveztetném segédtiszttemmé, no de azért addig, míg németül tudó segédtiszt kerül, ön fogja az adjutanturát vezetni.

A segédtisztí teendőket február 2-ig mint őrmester, azontúl pedig mint hadnagy vezettem addig, míg a zászlóalj szervezésének befeljeztével Jekelfalussy Lajos barátom s volt egri papnövendék pajtásommal az ötödik századba nem osztottak be bennünket.

(Folytatása következik.)

HALÁSZAT ÚJ-FUNDLAND SZIGETE MELLETT.

Ismét felmerült a diplomáciában az a régi és minduntalan ismétlődő új-fundlandi ügy, mely a múlt évben már csaknem háborút okozott Anglia és Franciaország között. Most Salisbury lord és Cambon marquis, Franciaország londoni nagykövete, egyező akaratallal fázadoznak, hogy a dolgot békésen intézzék el. Új-Fundland szigete tudvalevőleg Amerika észak-keleti partja mellett van Kanada szom-

Berehtold gróf egykori palotája Velenczében. Palazzo Contarini.

Krasznahorka vára, az Andrásy grófok kincses tárának őrzőhelye.

A MŰBARÁTOK KÖRE KIADÁSÁBAN MEGJELENT «MAGYAR MŰKINCSEK» CZÍMŰ DÍSZMŰBŐL.

szédságában. A nagy kiterjedésű sziget az angolok tulajdona; de, mivel nagyon mocsaras és éjszakai fekvése miatt a földmívelésre alkalmatlan, nagyobb részt használatlanul hever; legértékesebb kincse a partjai körül hemzsegó tömérdek tőkehal, melynek halászatát azonban 1783-ban az utrechti békekötés alkalmával György angol király a francziáknak engedte át, kik ezt a jogot azóta szakadatlanul gyakorolták, s a halászközlő Új-Fundland egy részét «franczia part»-nak is szokták nevezni. Mivel a szigeten letelepedett angolok földjüknek hasznát alig vehetik és halásznok nem szabad, eleitől fogva igyekeztek a francziákat onnan kitűrni. Legújában azt az ürügyet hozták föl, hogy az utrechti békeben csak halakról van szó, a francziák pedig tengeri rákokat is fognak. Az ellen is kifogást tettek, hogy a franczia halászok a parton szárító bódékat állítanak fel, holott a szerződés világosan kimondja, hogy nem szabad a szárazföldön szilárd épületet emelniük. Természetes, hogy mindez csak ürügy. A múlt században a halászatnál még nem különböztették meg a halakat s más tengeri állatokat, a szárító bódék pedig csak oszlopokra erősített vászonból vagy deszkából való pajták; így a furfangos ürügy még jobban elmérgesíti a két fél közötti gyűlölködést; ezért állandó a versengés és fenyegetőzés, mely miatt már számos nemzetközi bizottság járt az új-fundlandi vizeken, de természetesen hiában.

Pedig Új-Fundlandban a franczia halászok sorsa, bármily nagy is néha a zsákmányuk, épen nem irigylésre méltó. A sziget környékén alig 4-5 hónapra át lehet a tengeren szabadon járni-kelni; még nyáron is gyakori a parton a hó s a tengeren az úszó jég; de különösen gyakori a sűrű köd, mely miatt a halászok hajóit igen sokszor éri szerencsétlenség. E mellett a munkások, kik többnyire Cötes du Nord départementből való fiatal legények, kénytelenek naponként átlag 18 órán át dolgozni, mégis egész nyáron át alig keresnek fejenként 120 frankot.

Kora tavasszal megindulnak Franciaország-ból a gőzösök és bárkák, többnyire 300-500 tonnatartalmú hajók és Saint-Pierre szigetnél kötnek ki. Minden hajón van egy leölt és beselőztetett ló, s eleintén annak húsát használják csal-

étkül, míg később heringet alkalmaznak e célra. A legényeket két csoportra osztják, melyek délutáni 4 órakor és hajnali 4 órakor váltják fel egymást. A nagy zátonyoknál, hol a halak tömegesen tartózkodnak, a halászok «doris» nevű kis csónakokba ülnek, melyekbe csak két ember fér. Minden dorisban van élelmiszer, halcsalagató étel s mindenekfelett ködkürt és iránytű, hogy a hajóra, melyről eltávoztak, ködben is visszatérhessenek. A köd miatt különben a hajókon gyakran harangoznak, néha ágyúkat is sütnék el; de mindezt nem gátolja meg, hogy évente sok halász el ne pusztuljon. A fogott halakat a partra szállítják a szárítóba, melyek mellett mindig van a matrózok számára háló helyül deszkabódé is, mely ott a hideg éjszakon természetesen csak némileg oltalmazza őket a hideg és zivatarok ellen.

Általában igen rossz dolguk van e franczia halászoknak. A hajón levő szobácskákban 10-20 ember is alszik összezsúfolva és rendszeren nedves ruhában, miert is a kigőzölés és szag csaknem tűrhetetlen. A padlózat legtöbbször sáros és zsiros; a piszok mindenütt nagy. Kenyer helyett kétszersültet s burgonyát kapnak, melyet Franciaországból visznek magukkal, ezenkívül naponta 250 gramm vajjal, 20 gramm zsírral, egy negyed liter bort ebédkor és egy hat centiliteres pohár pálinkát s végül naponként olajat vagy zsírt a csizmák bekenésére, a hal ott feltétlenül szükséges. Más eledelük a halon kívül leginkább csak káposzta, vagy más zöldség; marhahúsnak jóformán színt sem látják. Orvosságokat minden hajón tartanak, de mi haszna, ha a tisztaságról és egészséges hálólhelyről nem gondoskodnak. Különösen a «doris»-okon nagy a piszok, mivel a halászok csak a fogásra ügyelnek, és sokszor napokon át ott hagyják a csónakban a halakat és az eledelt rothadni. A hajón maradt emberek közül mindig kell egy-kettő arra, hogy az árbozokosárban örökjék s esetleg a tőkehalak érkezését is jelezzék.

Az új-fundlandi lakosok a viszálykodás mellett természetesen hasznot húznak a halászatból, különösen mint korcsmárosok s néha mint munkások is; de azért mindig tolakodó idegeneknek tekintik a francziákat s a mennyire lehet, maguk is halásznak titokban. Utóvégre

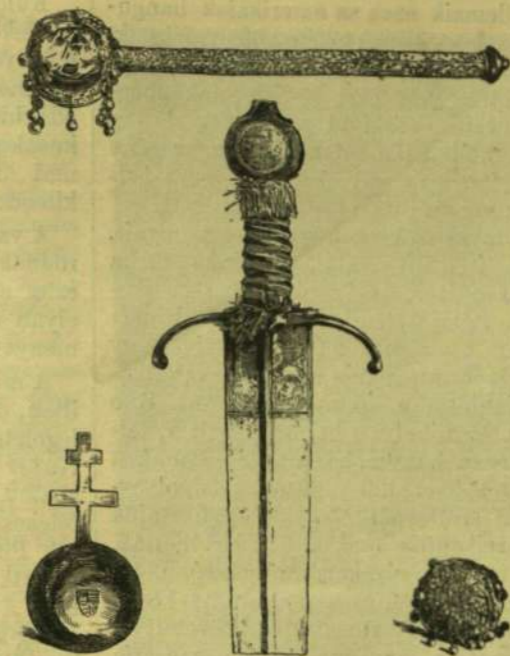
is itt a zord éjszakon a halászat az önfentartás egyik feltétele, s így érthető, ha a benszülöttek nem szeretik, hogy hazájuk főterményét, a halat állandóan idegenek zsákmányolják el előlük.

EGYVELEG.

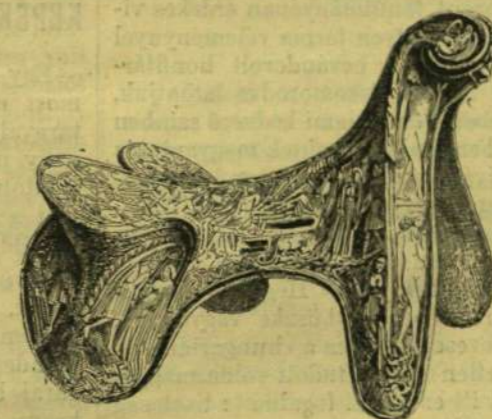
* A magyar mészárosok 1848 előtt. Az 1848 előtti mészárosmesterségről érdekes adatokat közöl egy olvasó a P. Naplóban arra való vonatkozással, hogy Petőfi atya mészáros volt. 1848-ig — írja — a mészárosok, fogadósok, vámosok legnagyobb része a magyar nemesek sorából került ki s tösgyökeres magyarok voltak, érzelmeiben, nyelvben és viseletben, közülök a legtöbb nemesek az elemi iskolákat végezte, hanem akárhány még a hat latin osztályt is. Valamirevaló földbirtokos nem is tűrt meg olyan regálebérlőt, a kinek nem volt meg a kellő műveltsége, mert az 1848 előtti mészárosok, fogadósok tulajdonképpen bérlők voltak, a kik a földesuri jogot gyakorolták. Nagy uradalmak bérlői meg épen valódi urak voltak, 500-600 holdas birtokossal bizony nem cseréltek. Tekintélyes emberek voltak a régi mészárosok. A Grassalkovich hercegek őse is mészáros volt Gyarakon. Gyarak pedig a Zsitvavölgyön egy kis falu Nagy-Mánya és Szent-Mihály-Úr között. Csak néhány esztendeje annak, hogy a verehélyi utolsó uradalmi korcsmáros, lipőci Lamos András elhunyt. Én még ismertem mint dunaföldvári székállólégényt, mint gyönyörű szép fiatal embert. Annyi ezüst volt magyar ruháján, a mennyi csak ráfér, — s ugyancsak megnézte azt a lányt, a kivel szóba állott. Mint korcsmáros tisztelet, becsülte az egész vidék s nemesek András napján, de máskor is, akárhányszor a helybeli és vidéki értelmiség szívesen időzött mint vendég is barát-ságos asztalnál. És ilyen lipőci Lamoshoz hasonló korcsmáros-mészáros volt Magyarországon ezer és ezer, kik nemesek arra voltak büszkéik, hogy magyar nemesek, hanem arra is, hogy megvolt a kellő műveltségük s hazafias viselkedésükért közbecsülésben részesültek. Nagy tövedés tehát azt hinni, mintha Petőfi Sándor szegyelte volna apja mester-ségét, mintha az öreg Petrovics maga ütötte volna le a taglóval a marhát. Erre volt ő neki is, mint a többinek, aravalló legénye; ő csak a munkát vezén-yelte. Ha a fia megverselte, az inkább tréfa volt. Hogy az ember sorsával nincs megelégedve, hogy a jövedelem mindig kevés, a kiadás pedig aránylag mindig sok, ez az állítás emberi gyarlóság, semmi más. Petrovics István korában is így volt. Ha tehát Petőfi atya nagy kiadásról, a fiuk költséges neveléséről beszél, ezt nem kell nagyon szigorúan és szó szerint venni.

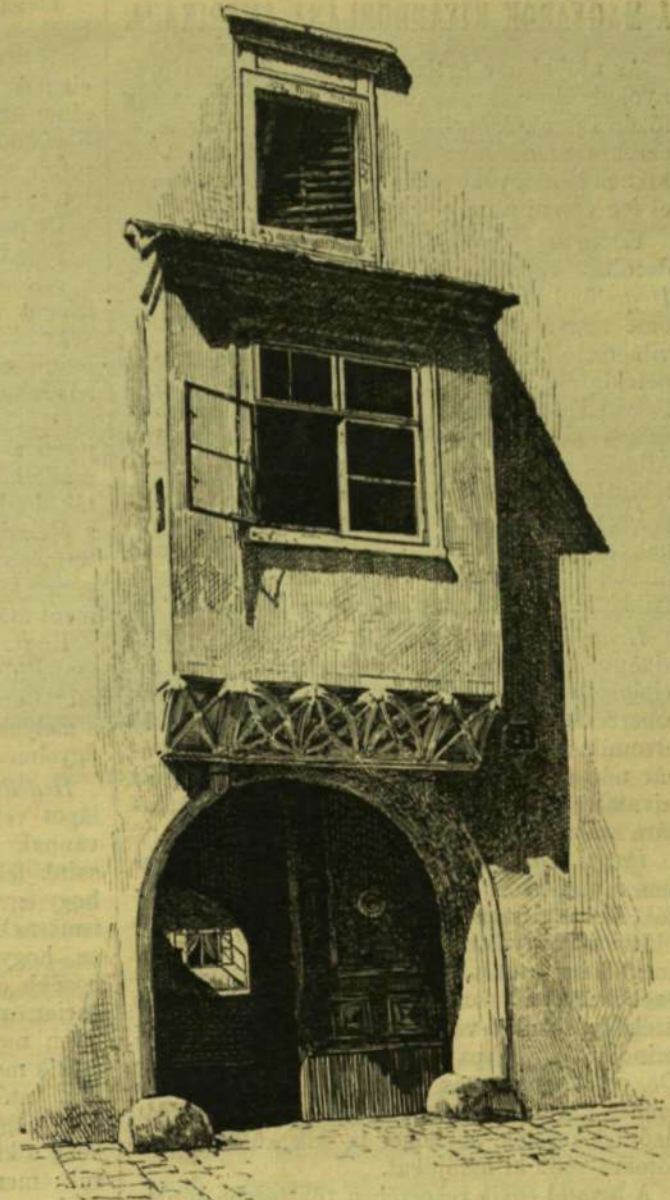
Szablya a XVI. századból.

A magyar koronázási jelvények. Jogar és részlete, pallos, országalma.

Nyereg a XV. századból. A Magyar Nemzeti Múzeumban.

Pusika Péter építőmester volt háza Bécs-Újhehlyt.

József királyi herceg lovasszobra.

(Az uralkodó-ház műtörténeti gyűjteményében, Bécsben.)

II. Lajos magyar király vértézete. (1526.)

Báthory István erdélyi fejedelem vértézete. (1571-1573.)

Zrinyi Miklós fegyveresi sisakja, szablyája és dolmánya. (1550-1566.)

(Az uralkodó-ház műtörténeti gyűjteményében, Bécsben.)

Magyar lovas vitéz a XVI. századból.

Tiroli Ferdinánd magyar torna-öltözetben. (XVI. század.)

(Az uralkodó-ház műtörténeti gyűjteményében, Bécsben.)

Fedeles serleg 1708-ból. (Özv. gr. Károlyi Alajosné tulajdona.)

Fedeles kupa a XVII. századból. (A M. N. Múzeumban.)

Magyar torna sisakok a XVI. századból.

(Az uralkodó-ház műtörténeti gyűjteményében, Bécsben.)

A MŰBARÁTOK KÖRE KIADÁSÁBAN MEGJELENT «MAGYAR MŰKINCSEK» CZÍMŰ DÍSZMŰBŐL.

A MAGYAROK KIVÁNDORLÁSA AMERIKÁBA.

Az utóbbi pár évtizedben megdöbbentő arányokat öltött hazánkban a kivándorlás, mely főképp Észak-Amerikába irányul, hol már száz- ezrekre menő magyar alattvaló telepedett le, kiknek legnagyobb része végkép elveszett, vagy el fog veszni a magyarságra nézve.

Eddig aránylag keveset tudunk eme kivándorlók sorsáról, állapotáról, viszonyairól s Hegedűs Loránt orsz. képviselő érdeme, hogy eme nagyfontosságú dolgot több oldalról megvilágosította s lehetővé tette, hogy az egészbe betekintést nyerjünk. Beutazta ezért a magyar Felvidéket, a honnan a kivándorlók legnagyobb száma kikerül, aztán az amerikai Egyesült-Államokat s a helyszínen tanulmányozta körültekintő gondnal a kérdés minden oldalát.

Igy szerzett tapasztalatainak, tanulmányainak egy részét a «Budapesti Szemle» legújabb füzetében írta le egy nagyérdékű, terjedelmes cikkben.

Hegedűs Loránt mindjárt az egyik amerikai kikötőnél tanulmányozta: miként lépnek az újvilágba a hazátérők s hogy bannak velük az amerikaiak. Otthon átvagy 600 bevándorló elvonulását, kihallgatását s ügyük lebonyolítását nézte, hallgatta végig az erre rendeltetett hivatalban, hová new-yorki konzulunk ajánlataira szabad belépést nyert.

Barge Office a neve eme hivatalnak, melyben a megérkező kivándorlókat sorra mustrálják. Először is az orvos eléseltálatja őket maga előtt; a felügyelő pedig az asszonyokat nézi meg. S ha örültet, hűlyét talál a csapatban, ezeket rögtön visszaküldik Európába. Az együtt szökö párokat is vagy visszaküldik, vagy pedig mindjárt ott, a pap előtt meg kell esküdniök. De ott vannak már az egyes egyházak térítő emberei, valamint a nemzetiségi propagandát üző felekezetek ügynökei is, kik különösen a tótokra vetik ki haláljukat.

A hivatal egyik rekeszében tüzetesebb kérdések alá kerülnek a kivándorlók, kikről, míg előkeresik eldugdosott pénzüket, jegyzőkönyvet vesznek föl. Külön osztályba küldik azokat, kikért már Amerikában lakó hozzátartozóik el fognak jönni; ezek addig a hajótársaság kosztján élnek a gyerekekkel együtt, kiknek nagy papirtábla lóg a nyakukban, melyre az van írva, hogy hova kell őket szállítani. Ismét más korlát mögé kerülnek azok, a kik jegyüket nem maguk fizették s a kik legalább 30 dollárt nem tudnak felmutatni.

A ki mindezeket keresztül ment, még két hivatalnok vizsgálata alá kerül. Ezek azt kérdezik meg: szerződött munkára jött-e az illető Amerikába, vagy pedig nem? Ha azt feleli, hogy igen, és ez be bizonyosodik, akkor azonnal visszaküldik Európába. Pedig a ravasz ügynökök még otthon rendesen arra tanítják, hogy igennel feleljen.

Hanem ekkor előkerülnek a kiszabadító ügynökök is, a kik aztán a szegény, megzavarodott embereket tőlük telhetőleg kiszarolják, bár ki van mondva, hogy egy kiszabadítási eljárásért 12 forintnál többet nem szabad kérni.

De hát miért igyekeznek az állam ily megrehezíteni a bevándorlást s miért küldik vissza, a kit csak lehet? Holott maga a kongresszus kimondotta 1868-ban, hogy: «hazát cserélni természetűl való joga mindenkinek s hogy a köztársaság alapelveivel összeegyeztethetetlen minden olyan rendelet, mely ezt a jogot megszorítja! És csakugyan, az Egyesült-Államok lakosságának több mint fele oly családból áll vagy származik, a melyek 1820 óta vándoroltak be a világ különböző részeiből.

Az új felfogás magyarázatául, — mely szerint újabbban a bevándorlást mindenkép korlátozni igyekeznek, — szolgálhat egy amerikai író idevonatkozó tanulmánya, melyben többek közt ez mondatik: «Az európai kivándorlók beözönlése felszázaddal ezelőtt kezdődött s hozta az ó-világ legjobb rétegeit, de később Európa legalsóbb rendű, legnyomorultabb salkaja került hozzáik, kiknek nagy részét különféle ügynökök csalogatták ide, telehintvén Európa legrosszabb vidékeit ámitó hirdetésekkel.» Egy másik amerikai ezeket írja: «Valóságos ijedségi rohamokba estünk az olaszok, lengyelek, magyarok és csehek miatt, pedig ezek építették s építik Kelet-Amerika vasútjait.»

Elégé jellemzik ezek az amerikai hangulatát, a minek gyökere főképp abban fekszik, hogy a népesség megszaporodott, tehát új népelemek felvétele már csak a régebbiek megélhetését nehezíti, ezenkívül pedig a korlátlan bevándorlás mellett természetesen szegény jutott be, a kiknek nagy részét segélyezni kellett, ez az államra nem kis terhet rótt.

De lássuk tovább a kivándorlók viszonyait. Nagyban virágzott eddig, Amerikában a «padrone» rendszer, mely az emberkereskedésnek azon fajtáját teszi, hogy a «padrone» vagy «bankár» összegyűjtötte ügynökeivel egy csomó embert Európában s amerikai vállalkozóknak felajánlotta e «munkaanyag»-ot. S e szerencsétlenek, mielőtt a hajóra kerültek, teljesen a padrone hatalmába jutottak, annak a szállóba vitték őket, hol teljesen kiszorították, hallatlan szálláspénzeket kellett fizetniök s élelmi szereiket is csak ott vásárolhatták, természetesen óriási áron. Még később, ha pénzt küldtek is haza, ez is a padrone kezén ment át, ki itt újabb fosztogatásokat követelt el.

Hogy e részben, vagy más módon most is fennálló visszaéléseken segíteni lehessen, Hegedűs Loránt igen jó, gyakorlati tanácsokat ad, a melyek méltók az intéző körök legkomolyabb figyelmére.

Hegedűs Loránt tanulmányában érdekes világot vet arra is, milyen forma véleményével vannak az amerikai bevándorlók honfirtasaink felől. S bizony elszomorodva láthatjuk, hogy egyáltalában nem valami kedvező színben ismernek ott bennünket, a minek magyarázata az, hogy a kivándorlók sokszor legkülönbözőbb és épen nem java elemektől «hungarian»-nak (magyarnak) tartják. Hiszen egy ilyen new-yorki «hungarian»-telepről írja egy másik magyar tanulmányozó Hegedűs Loránt, hogy nagyon keveset találtam a «hungarian»-ok közt, a ki egyetlen szót is tudott volna magyarul; mert hát itt ezt a két fogalmat: tisztaság és hungarian, teljességgel nem tartják összeegyeztethetőnek.

Az amerikai sajtóban a «lusta lengyel» és «szurtos muszka» közt emlegetik a «nyomorult húnok» vagy magyarokat is, a kik alatt tulajdonképen, túlnyomó részben tótokat kell érteni.

Érdekes részletek közöl Hegedűs Loránt néhány munkás-telepről, hol magyar munkások nagyobb számban vannak.

Igy pl. a new-yorki 118-ik utcának munkásai kerékpár-részleteket készítenek, tanulatlan részük pedig vitriolban drótot tisztít; átlag hetenkint 20—24 forintot keresnek. Lakásuk havonként 18 forintba kerül, a hús fontja 24—30 krajczár, tiz másza szén 12 forint. Az itteni 400 munkás közt 75 magyar van, majd mind abajmegyeiek; 4—8 éve vannak itt, de nagy részük haza vágyik.

A New-York mellett fekvő Newarkban, körülbelül ezer magyarországi van, a kik három fűszeres kivételével mind munkások, még pedig cipészek, timárok és öntődei alkalmazottak. Ez utóbbiak pokoli hőségben, bekötött szájjal olvasztják a mexikói kövek ércét. Ezek napi bére 1 dollár 25—45 cent körül van. A legnagyobb részük visszavágyódik Magyarországra.

Jonkersben leginkább szőnyeggyári munkások vannak, a kik jól keresnek — naponta 2—3 dollárt, de van is ott három tót kocsmáros, a kik már jól megszédített magukat. Ezeknek nagy része megmarad Amerikában.

A trentoni telep 2—300 református magyarból s vagy 6—700 tóból áll és szinte vasgyárban dolgoznak, levén napi keresetük egy dollár 10 cent. De sokszor nem kerül munka. A gyermekek még tudnak valamit magyarul, de az új nemzedék ránk nézve már végkép elveszett.

Az amerikai magyar egyletek központosítása, egyetemes szervezése vallások szerint indult meg. Így Clevelandban 1897-ben a magyar római- és görög-katolikus szövetsége alakult meg, 1898-ban pedig Bridgeportban a magyar reformátusok is vagy ezer taggal tömörültek.

A térítés munkája is erősen folyik amerikai magyarjaink közt. A különféle ottani felekezetek ugyancsak igyekeznek a maguk híveit szaporítani. De különösen élénken folyik a térítés ott, a hol görög-katolikus papjaink orosz szolgálatba állanak.

Különbön kivándorlónak odakint egyházi dolgokban oly áldozatkészséget fejtenek ki, a milyen itthon alig tapasztalható. Eddig tizenhét magyar görög-katolikus lelkes volt már odakint, Clevelandban a magyar római-katolikusok gazdag parokhiával s igen szép templommal dícselkedhetnek, a reformátusok pedig kilencz egyházat tartanak fenn.

A vallásos egyletek nagy mértékben szaporodnak, még a táncmultságokat is egyházi czim alatt rendezik és a szegény munkás is olyan összegeket áldoz, a mihez hasonló adományt itthon soha sem tett.

A mi a kivándorlott magyarországi számát illeti, erre nézve nagyon eltérők az adatok. De legbiztosabbnak látszik az a számítás, a melyet Nuber Sándor konzulsági karunk egyik tagja közölt Hegedűs Loránttal; Nuber az egyes felekezetek papjaitól szerezte be értesüléseit, kik Pittsburgban majdnem egyhangúlag úgy nyilatkoztak, hogy legalább 300,000-re becsülhető a magyarországiak száma. Csak magyar görög-katolikusok 60,000-en vannak, katolikus tótok legalább 150,000-en, míg a magyar nyelvű kivándorlók száma legalább 50—60,000 lehet.

KÉPEK A DREYFUS-PÖR TÁRGYALÁSÁRÓL.

Egy kis bretagnei város, Rennes felé fordult most az egész művelt világ érdeklődése. Itt tárgyalják Dreyfus kapitány pörének revízióját, mely már több mint négy esztendő óta tartja izgatottságban Franciaország egész társadalmát s melyet rendkívüli figyelemmel kísér a külföld is.

Rennes város, a hol a nevezetes tárgyalás folyik, a Bretagneban, az Ile-et-Vilaine departementben fekszik. Mintegy 70,000 lakosú, csendes, nyugalmas vidéki város, melynek polgárai békés iparüzéssel, kereskedéssel foglalkozva, keveset törődtek a nagyvilág küzdelmeivel, zajos eseményeivel. Legfeljebb, ha az ottani egyetem ifjúságának hangos jókedve hozott egy kis változatosságot egyhangú életükbe.

Most azonban ugyancsak megváltozott a város képe. Egyszerre csak legemlegettebb helye lett egész Európának; százával tódultak oda az idegenek, külföldiek, foglalkozásukban szorgoskodó hírlapírók, sokat emlegetett, híres emberek, — és elfoglaltak minden talpalattnyi helyet nemcsak a vendégfogadóknak, hanem a magánházakban is.

A derek rennesi polgárok, mint a hírlapok jelentik, nem valami túlságos érdeklődést tanúsítottak az idegenek iránt, sőt még bizonyos méltatlankodással nézték őket, hogy oly kíméletlenül fölverik városuk kellemes csöndjét, nyugalmát.

Nagy nehézségeket támasztott a tárgyalás elébe az alkalmas helyiség megválasztása. Eleinte a fogházépületben akarták a tárgyalást megtartani, de az épület nagyterme e czélra teljesen alkalmatlannak mutatkozott. Így hát a lyceumban, — így hívják Franciaországban a mi gimnáziumainknak megfelelő középiskolákat — kerestek helyet, melynek díszterme sokkal alkalmasabb e czélra.

E terem világítása kitűnő és könnyen szelölhető is, a mi, tekintve az augusztusi hőséget, igen fontos körülmény. Négy része van osztva a terem. A bírói emelvényt arra a podiumra tették, a melyen az iskolai ünnepek alkalmával az ifjúság szokta a szokásos szavakat, színi és zenei előadásokat tartani. Az emelvény mindkét oldalról egy-egy ajtó vezet a mellékhelyiségekbe. A baloldali ajtó a vádlott őrségének, a jobboldali pedig a tanuknak a szobájába vezet. A bírói emelvény két oldalán hasonló emelvények vannak: a baloldali az államügyészség számára való; itt foglal helyet Carrière őrnagy közvadászló, helyettese, Mayense őrnagy, Coupois, a jegyző és helyettese, Védines. A jobboldali emelvényen a védők: Demange és Labori ügyvédek ülnek segédekkel. A védők előtt a vádlott széke van, a ki mögött mindig ott ül az őrsésére rendelt kapitány. A közepén, az elnökkel szemben van a korlát, mely elé a tanuk állnak, mikor kihallgatják őket. Az emelvény lábánál és előtte tizenöt pad van a hírlapírók számára. A többi hely, a mi még a teremben fenn-

marad, a közönség befogadására való. Természetesen csak az juthat be, a kinek jegyet sikerült szereznie. A tárgyalást Jouaust mérnökári ezredes vezeti, a bíróság tisztekből áll, kapitánytól az ezredesig. Képünk, mely fénykép után készült, a tárgyalás első napjának azt a jelenetét ábrázolja, midőn a jegyző fölolvasta a vádlevelet. Dreyfus kapitányi egyenruhába öltözve hallgatja nagy figyelemmel az ellene fölhozott vádakot.

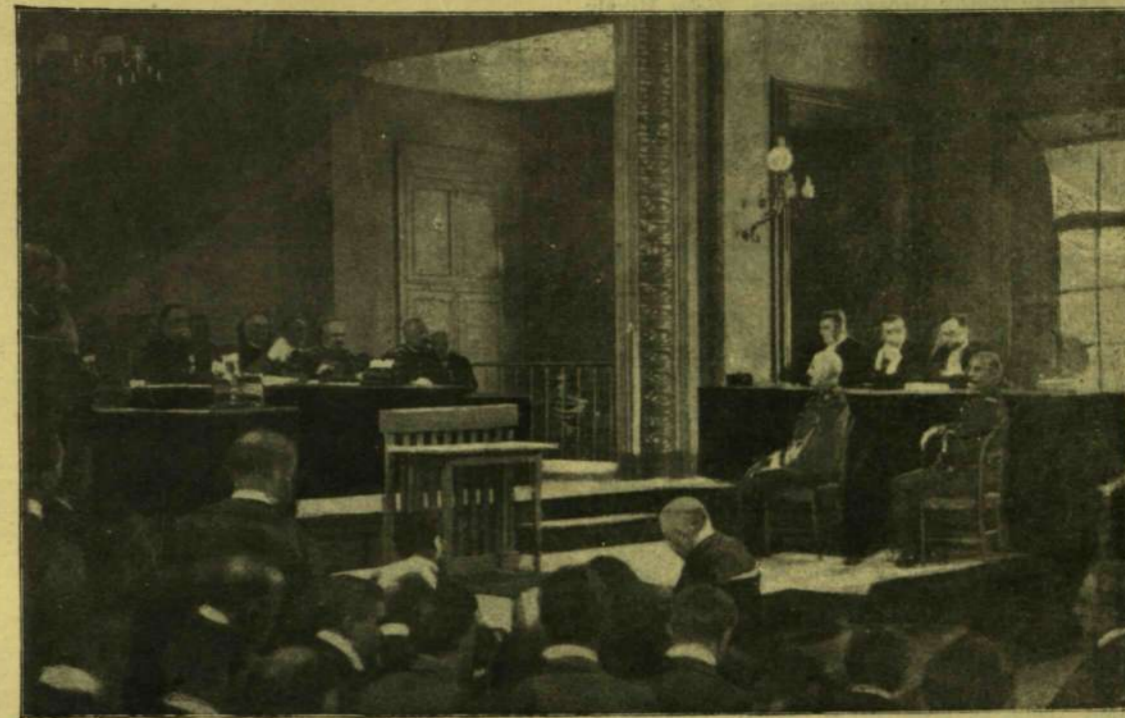
A vádlotton kívül a közönség érdeklődését főképp a tanuk kötik le, a kiknek rendkívüli nagy számát hívták be, hogy annál világosabban legyen kideríthető a nagy pörben az igazság. A tanuk egyik legnevezetesebbike Casimir-Périer, a meggyilkolt Carnot utódja a köztársasági elnöki székből. Ő volt a köztársaság elnöke akkor, a mikor Dreyfust pörbe fogták, azt várta tehát a közönség, hogy fontos, eddig nem ismert részleteket fognak tőle hallani az ügyről. Nem sokkal Dreyfus elítélése és deportálása előtt hirtelen, az egész világ meglepetésére lemondott az elnöki méltóságról, a mit annak idején senki sem tudott megokolni. A kiváncsiak azt remélték, hogy e lemondás okairól is kaphatnak felvilágosítást Casimir-Périer vallomásaiban. A szenáció-hajhászok vérmes reményeit azonban csak részben elégítette ki a volt elnök vallomása, mert annak, a mit tőle hallhattak, legnagyobb része csak ismétlése volt azoknak az adatoknak, melyeket már a revíziót elrendelő szűkítették előtt is elmondott. A mozgalmas jelenetek kedvelőinek azonban nem mindennapi izgalmat szerzett Casimir-Périer és Mercier tábornok szembesítése. Mercier volt a hadügyminiszter Dreyfus elítélése idejében s vallomása lényeges pontokban elütve a volt elnöktől, szűkségessé vált a szembesítés.

A tanuk között vannak még Chanoine tábornok, a Brisson-kormány volt hadügyminisztere, a ki midőn kormánya a pör revíziójára megtette a kezdő lépéseket, hírtelen lemondásával a kormány bukását okozta — és Boisdeffre tábornok, a francia vezérkar volt főnöke, a kiknek vallomását szintén nagy érdeklődéssel várják.

Dreyfus két védő-ügyvédje közül Demange már akkor is védte őt, a mikor először elítélték s nagy része volt neki annak a mozgalomnak az előkészítésében és kezdeményezésében, a melynek eredménye a mostani tárgyalás. Labori ügyvéd, a másik védő, csak akkor kezdett a Dreyfus-ügyvel kapcsolatban szerepelni, mikor Zola Emilnek volt az ügyvéde abban a nevezetes pörében, melyet Faure köztársasági elnökhöz intézett nyílt levele miatt indítottak ellene. Zolát ugyan akkor elítélték, de Labori a tárgyalás alatt általános, nagy feltűnést keltett ügyvédi szakképzettségével, szónoki tehetségével és ügyes védői modorával. Ezóta, bár még aránylag fiatal ember, Páris leghíresebb ügyvédi sorába emelkedett s mikor a Dreyfus-pör revízióját elrendelték, ismét őt kérték meg, hogy Demange mellett védje a vádlottat. A nagy pörben tanusított magatartása miatt Dreyfus ellenségei részéről sok támadásban volt része s ennek a gyűlölségnek tulajdonítható a most ellene intézett orgyilkos merénylet is. Hogy a merénylő valami rajongásától elvakult ember volt-e, a ki a maga jószántából cselekedett, vagy mások bérelték-e föl, azt ma még nem tudhatni. De Labori megsebesülése részvételt és megbotránkozást keltett azokban is, a kiktől a legélesebb ellentétek választották el.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Luby Sándor. Vergődés. Költemények. A szerző kiadása. Ha e kötetben vergődés van, az nem a felvilágodott tehetetlenség vergődése, mely üres frázisokat harsogtat, hanem egy méla költői léleké, ki a csendes magány után sóhajt, a nyugodt szemlélődés után sóvárog, de a kit a sors az élet vásári zajába ragad, a kenyérkereső munka napi robotjába kényszerít. Ezt maga a költő is világosan kifejezi a gyűjtémény számos darabjában. Bizonyára ő maga az az «Ujársiró poéta», ki egyszer, midőn éjjel elkészül a lap, föltette magában, hogy meglesi az ébredő napot, melyben egykor annyit gyönyörködött; de a bágdyát szemeként bántja a napsugár, az elfásult szívet nem bájozza el a madárdal, a fáradt

A DREYFUS-PÖR TÁRGYALÁSA RENNESEN. — A VÁDLEVÉL FÖLOLVASÁSA.

test elnyomja a lelket, jogát követeli, a pihenést. A kötet egész tartalma azonban korántsem ily nyomorúság; megcsendülnek benne a népdal könnyed, alkotó pajkos hangjai, s megszólal, még nagyobb változatossággal, a szerelem ábrándja, epedése, búja, öröme. A kötet első felét ily subjektív költemények teszik, míg a második felében elbeszélő és hazafias versek váltakoznak. Luby Sándor komolyan fogja föl költői hivatását, tartalommal és formában egyaránt gondos, nemes, műveinek olvasása tiszta, zavartalan. Mutatványul a kötetből álljon itt a következő szép költemény:

Nyári csönd az erdőben.

Kikeletkor milyen hangos Volt e sűrű rengeteg!
Alig csendül benne dal most,
A madár csak — csicsereg.

Csicsereg a párja mellett,
A melyeknek párja van,
Ámde az se énekelget,
A ki írva, társtalán.

A boldogság hangja nem dal,
Melytől zeng a rengeteg,
Boldog madár fészken halkkal,
Bizalmasan csicsereg.

S a lemondás fájdalomnak
Sem esengnek a dalai,
Árván maradt bús madárnak
Panaszát nem hallani.

Egykor hej, én is daloltam,
Csak úgy zengett a határ,
Fészket rakni óhajtottam,
Mint tavaszsal a madár.

De visszhangra nem talált a
Hivogató énekem,
Benn vagyok már jól a nyárba',
S fészkeim, párom nincs nekem.

S ime én is néma lettem,
Mint nyáron a rengeteg,
Mint a madár, mely felettem
Társtalánul kesereg.

E. Kovács Gyula költeményei. A Segesvárott elhunyt költő-színésznek irodalmi hagyatékában maradt egy kötetre való kiadatlan költeménye. E. Kovács Gyula két leánya Ilona és Etelka fölhívbán hirdet most előfizetést e kötetre. A fölhívás így hangzik:

Imádkozt edes atyánk, E. Kovács Gyula, a költő és művész, ki a fehéregyházi csatateren a haza szolgálatában esett el, örökölt egy kötet kiadatlan verset hagyott után. E versketet az ő arcképével és dr. Ferenczi Zoltán egyetemi tanár úr tollából, életrajzával, kiadjuk és arra ezen előfizetést nyitunk. Vallalkozásunkat megdicsőített edes atyánk barátainak és tisztelőinek szives pártfogására ajánljuk. A könyv Ajtai K. Albert úr elismert nevű «Magyar Polgár» nyomdájában, eszmos kiállításban, az évi december hó elején jelenik meg. Ára füze 1 frt, díszkötésben 2 forint. Az előfizetési pénzeket

tisztelettel kérjük — ez évi október hó 1-ig — Szekula Akos úrhoz, az E. Kovács Gyula emlékbizottság pénztárnokához, Kolozsvárra küldeni. Kolozsvárt, 1899 augusztus 10-én. E. Kovács Ilona és Etelka.

Az orsz. mintarajziskola és rajztanárképző intézetről terjedelmes értesítő jelent meg az 1898—99-iki iskolai évről. Közli Keleti Gusztáv igazgató, ki az intézet megalakításának egyik fő részese s ki a megalakulás óta (1871) vezeti az intézetet évről-évre emelkedően. Ma már hasznos tényező mind a festészet fejlődésében, mind pedig a rajzoktatáshoz szükséges szakérők kiképzésében. Az intézet rajztanárokat, illetőleg rajztanítókat és rajztanítónőket nevel, tehetséges ifjakat és nőket, kik a festészetre vagy szobrászatra mutatnak hajlamot, előkészíti művészi hivatásukra. Mióta fennáll, 1120 növendéke volt, s ezek közül sokan a művészi nemzedék soraiban fejlődtek tovább és érvényesültek, mások a művészi oktatás hathatós tényezői. Az 1898—99-iki iskolai évben 172 tanítvány nyert oktatást jeles tanárok vezetés alatt. A képesítő vizsgálatokra 61 jelentkezett, de csak 43 jutott a vizsgáló bizottság elé. Ebből képesítést nyert 27, és pedig középiskolai rajztanárságra kilencz, tanítóképző-intézeti, polgári és iparművelői rajztanításra 11, iparostanonczi rajztanításra négy, tanítóképző intézetre három.

«A Spiritizmus.» Irtó Volkenberg Alajos dr. papnövelde-intézeti tanulmányi felügyelő Szatmáron. A budapesti egyetem hittudományi karától a Horváth-féle díjjal kitüntetett pályamunka. A 19 nyomtatott lve terjedő mű teljes világításba helyezi és eltéli a korunkban szélesebb körökben lábrakapott spiritizmust; ismerteti a kérdésnek legújabb fejleményeit is és részletesebben kiterjeszkedik a spiritizmus magyarországi állására. A mű ára 2 frt., vászonba kötve 2 frt. 50 kr. Kapható a szerzőnél (Szatmár, papnövelde).

Színházi hírek. A nyári szünet a fővárosi színházaknál már a végéhez jutott. A Népszínház e hó 16-ikán az előadásokat is megkezdte. Szent Istvánnapra a Vigszínház és Magyar Színház is megnyílik. A Nemzeti Színház és Operaszínház szeptember elsejéig még zárva marad. — A budai vár-színházban, melynek lebontását elodázták, a nyár alatt többféle kivánatos átalakítást tettek. A már elhanyagolt nézőtér teljesen új kontósból fogadja a színházlátogató közönséget. Újra festették a színház egész belsejét s új aranyozással látták el, a bejárókat kijavították, új ajtókat alkalmaztak. E mellett a színpadon is folyik a munka, a hol sok újítást tettek. Az első előadást október 5-ikén tartják meg benne a Nemzeti Színház tagjai.

A kassai új színház. Kassán új színház épült. Szeptember 26-ikán nyitják meg a budapesti Nemzeti Színház tagjaival. A színházi bizottság ez alkalomból dísz-albumot ad ki, melyet dr. Bányai Sándor szerkeszt.

Magyar festők Oroszországban. *Zichy Mihály* kezdeményezésére az idén a magyar festők részvesznek a *petervári* képiállításon s bár az osztrákokkal egy teremben csoportosították képeiket, a képzőművészeti bizottság a teremnek azt a részét, a hol magyar képek lesznek, magyar címerrel és lobogókkal fogja dekoráltatni.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az országos tüzoltó-szövetség vándorgyűlése. Brassó városa szíves vendégszeretettel fogadta az országos tüzoltó-szövetség gyűlésére érkezett küldötteket. A vándorgyűlés több ünnepélyvel volt összekötve. Augusztus 12-ikén, mikor az ország különböző részeiből érkeztek a tüzoltók, a várost fellobogózták s a tüzoltó-sereget meleg üdvözlés és virágzapor várta városzerte. A gyűlésre 161 tüzoltó-testület összesen 1209 képviselőt küldött. Ebből a számból 297 Brassó megyére jut; külföldi 18 volt.

Az egyes tüzoltó-egyletek jelzótáblák alatt vonultak a városba. Dél előtt a legnagyobb rendben ment végbe az elszállásolás. Szászok, magyarok vettek részt a vendégszeretet osztozásában. A vendégeket *Schuster* Károly tüzoltó-főparancsnok előbb magyar, azután német nyelven üdvözölte, mire *Kék Alajos* dr. képviselő, az országos tüzoltó-szövetség elnöke válaszolt. A menet a nemzeti és piros-kék zászlókkal díszített utcákon át vonult a városba. Este öt órakor a tüzoltó-szövetség választmányi ülést tartott. A városi zenekar este *Alesius* Oszkár városi tanácsos nevének, mint zászlóanyának és *Schuster* Károly brassói tüzoltó főparancsnoknak szerenádát adott. A szerenád után ismerkedési estélyre gyűltek a lövöldébe. Másnap reggel mintegy 1000 tüzoltó vonult a városban végig a tornacsarnokba, ahol a brassói tüzoltó-egyesület új zászlaját avatták fel. *Nussbacher* Károly lelkész németül, *Moór* Gyula főesperes magyarul mondott beszédet. Az új zászlóra a bácskaiak nemzeti színű szalagot hoztak. A szögbeverésnél magyar és német beszédeket mondtak; az oláh pap románul, a fiúmeiek olaszul beszéltek. A díszgyakorlat az oláh gimnázium épületében folyt le. A defilálásban a szász falbeliek tüntek ki. A redutban banket volt. Délután a tüzoltó-szövetség országos segély-alapja gyűlésezett, a melyen a gyöngyösi egy versenydíjnak szánt összegüket a budapesti Szidanicz-árvának adományozták. A segély-alap összege 34,704 korona. A versenygyakorlatra Szarvas, Ó-Becse, Mezőtúr, Ó-Kanizsa, Nagylak, Török-Szent-Miklós, Szeged, Vác és Budapest jelentkezett. Ezek közt győzött Ó-Kanizsa, Szeged és Budapest tüzoltóságai. A gyakorlatok után összehasonlító próba volt a Labbe-féle gránát- és az Eberhard-féle oltóanyag között. Kirándulást is rendeztek a Czenk-hegyre, s megkoszorúzták az ezredévi emléket. Augusztus 14-ikén délelőtt versenygyakorlatokat tartottak a tüzoltók. Tíz egyesület versenyzett. A Labbe-féle tüzoltógránátok nem bizonyultak különösen hasznavehetőknél. Délben a brassói önkéntes tüzoltók díszközgyűlést tartottak, a melyen *Himesch* Ferenc polgármester 7 egyént, a kik 25 év óta tagjai a brassói tüzoltó-egyletnek, feldíszített a város által e célra készített kitüntető éremmel.

A kongresszus utolsó ülésén, augusztus 15-ikén elfogadták az elnökségnek összes indítványait, ezek között a szervezeti, egyenruházati, rangjelzési és felszerelési szabályzatnak kötelezővételét. A tisztújítás eredménye a következő: dr. *Kék* Lajos elnök, dr. *Óváry* Ferenc alelnök, *Bulyovszky*, *Polcz*, *Varga*, *Szokoly* és *Czeder* felügyelő bizottsági tagok. A jövő évi kongresszus *Egerben* lesz. Gróf *Széchenyi* Odón 25 éves tüzoltói jubileumára, október 18-ára, Konstantinápolyba küldöttséget küldenek. A tüzoltó-verseny eredménye: Az első díjat, Brassó város ezüst koszorúját, Ó-Kanizsa nyerte; a másodikat, Brassó megye ezüst serlegét, Szeged; a harmadikat, a brassói hölgyek ezüst serlegét, Ó-Becse; a negyediket, a brassói hölgyek ezüst serlegét, Ó-Kanizsa; az ötödiket, a tüzoltó-szövetség hat zászló-létráját, Ó-Kanizsa; a hatodikot, három zászló-létrát Szarvas. Délután a kongresszus tagjai *Sinaába* rándultak.

Évi közgyűlések. A társulatok és egyesületek, melyek évenként más-más városban gyűléseznek, szokás szerint augusztusban tartják ezeket a közgyűléseket.

Az orvosi és természetvizsgálók közgyűlése augusztus 27-ikén kezdődik *Szabadkán* és 31-ikén végződik. Kirándulások fejezik be *Palics* fürdőbe, *Belgrádba*, az *Al-Dunára* és a *Marilla-völgybe*. — **A felvidéki magyar közművelődési egyesület** közgyűlése augusztus 29-én lesz *Trencsénben*. A tagok előtte való nap érkeznek s ünnepélyes fogadtatás

Boisdefre.

Casimir Périer.

Chanoine és Mercier.

A DREYFUS-PÖR. — A tanak érkezése a Lycium épülete alá.

várja őket. — **A magyar protestáns irodalmi társaság** szeptember 20-ikán *Debrecenben* tartja idei nagygyűlését. Jelen lesz *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter is, a társulat alelnöke.

A magyar hírlapkiadók országos szövetsége idei közgyűlését e hó 13-ikán *Nagy-Váradon* tartotta, hova a szövetség sok tagja jött össze. A kongresszuson *Zilahy* Simon elnökölt, ki megnyitó

beszédében a szövetség céljait fejtegette. A gyűlés osekély módosítással elfogadta az alapszabályokat, a melyeket *Rábel* László, a szövetséget titkára szerkesztett. Az alapszabályok rendelkezése szerint a szövetség célja az újságkiadók közös érdekeinek előmozdítása és megvédése; olyan reformok kezdése, a melyek az időszaki és napisajtó fölvirágzását mozdíthatják elő; olyan intézkedések létesítése, a melyek a sajtóintézmény erkölcsi és anyagi tekintélyét emelik; végül a testületi szellem megerősítése és az összetartozandóság érzetének az ápolása. A szövetség székhelye Budapest.

MI UJSÁG?

A király születésnapja. Augusztus 18-án 69-ik évét töltötte be Ő Felsége. A két birodalomban mindenütt hivatalos ünnepélyek ülték meg a napot. Budapestben a hivatalos világ a budai Mátyás-templomban tartott hálaadó isteni tiszteletlen gyűlt össze; ott voltak a megyei és városi hatóságok képviselői, a fővárosban időző miniszterek, a bíróságok, a konzulok. *Szell* Kálmán miniszterelnök gyöngékedése miatt nem jöhetett Budapestre Rátótról. Helyette *Lukács* László pénzügyminiszter fogadta a hatóságok és testületek részéről tolmácsolat hódolati üdvözléseket. Reggel kilenc órakor a Vérmezőn ment végbe a katonai parádé. A főváros összes helyőrségei és a honvédsapattok kivonultak, s herceg *Lobkovitz* hadtest-parancsnok szemlét tartott fölöttük; aztán tábori mise következett. A fényes katonai látványosság nagy közönséget gyűjtött össze, habár az idő borult volt, s az eső is ritkán szemelgetett. *Bécsben* a katonai szemlést *Ferenc Ferdinánd* főherceg tartotta. — **Vilmos** német császár *Kasselben* időzött ekkor és a wilhelmshöhei kastélyban díszbeöltözött, melyre a berlini osztrák-magyar nagykövetség tagjai is hivatalosak voltak.

Szent István napja. Augusztus 20-ikát, mint a magyar állam nemzeti ünnepét most is megüli országosan, de legnagyobb díszszel Budapestben, hol Szent István napja különben is régóta kiváló jelentőséggel bír és sok részben összefügg az egész fővárosi élettel. Ettől fogva számítják az u. n. «holt időny» végét s azt tartják, hogy Szent István napjával együtt az a roppant hőség is eltűnik, mely oly sok budapesti lakost ösztönöz a hívős hegyek közé, fürdőkre s egyéb üdülő helyekre vonulni. A vidékiek sok ezernyi tömege, mely erre a napra Budapestet elárasztotta, most már fogyni kezd ugyan, mióta egész évben olcsón lehet utazni, de a szokás még javában áll és augusztus 20-ikára minden felől özönlik a vidéki nép Budapestre. A színházak is megnyílnak most már, az üzletek, vendéglők megélnékülnek, meg-népesednek, a nyári pangásnak vége. A nyaralók is egymásután érkeznek mindenfelől haza. A városi élet újra teljes erejével neki indul. Szállingózik már a tanuló-ifjúság is, egy-két nap múlva az iskolai beiratások kezdete s azzal együtt száz meg száz család ott hagyja a falut, a hegyeket, a fürdőket és elfoglalja rendes otthonát. Szent István napja nem csak nemzeti ünnep, hanem a fővárosi életben nevezetes fordulópont is jelent.

A budavári isteni tiszteletet *Vaszary* bíbornok-prímás vezeti. A Zsigmond-kápolna, hol a szent Jobbot szokták kitenni, újjáépítés alatt lévén, a királyi palota főkapuzata alatt lombátort készítenek, a melybe *Vézinger* Károly, esztergomi apátkanonok, a szent Jobb őre, valamint a papság a királyi palota koronaterméből hozza le a szent Jobbot és az oltárra helyezi, majd processzióval a budavári koronázó Mátyás-templomba viszik, ahol az ünnepi istentiszteletet *Vaszary* Kólos hercegprímás végzi. Az ünnepi beszédet *Csiszár* János dr., kassai teológiai tanár mondja. A körmenet alkalmával a katonai zenekarok régi magyar Mária-énekeket játszanak.

Erzsébet főhercegnő. A királyi unokái *Ischleben* nyaralnak, nagyatyjuk, Ő Felsége közelében. Ott van néhai *Rudolf* trónörökös leánya, *Erzsébet* főhercegnő is anyjával, *Stefánia* főherceggasszony-nyal. *Erzsébet* főhercegnő viruló szép hajadonna fejlődött, s *Ischleben* ő nyitotta meg a salzkammergut-i női háziipari egyesület kiállítását. *Stefánia* özvegy trónörökös leányát *Salburg* gróf kerületi főnök fogadta s bemutatná neki a kiállítási hölgybizottságot. *Erzsébet* főhercegnő megelőzőleg az

Attersee kies partvidékét hajózta be s egy vitorlás regatát is végig nézett, azután visszatért *Ischleben*, hol a király több unokája is nyaral.

Az orleansi hercegi pár Kisjenőn. *Fülöp* orleansi herceg és neje *Mária Dorothea* főhercegnő e hó 12-ikén *Kisjenőre* érkeztek, vadászatokra. A hercegi pár e hó 13-ikán, vasárnap hajnalban már a somosi erdőben cserkészett, s honnan 9 órakor visszatértek, s misét hallgattak. Sosemon a herceg öt pompás őzbakot terített le. Ebéd után a hercegi pár az ágyai erdőbe hajtatott, s honnan késő este tértek vissza. E hó 14-ikén *Gyarmaton* és *Fezeten* volt nagy vadászat. Augusztus 15-ikén, a főhercegnő nevenapján, a kegyúri templomban mise volt. Az orleansi hercegi pár e hónap 17-én készült elhagyni *Kisjenőt*.

Báró Wenckheim Béla szobra. A kormány megbízta *Fadrusz* János szobrászt, hogy készítse el *Wenckheim* Béla báró, volt miniszterelnöknek lovasszobrát, a ki lótenyésztésünk föllendítésében kiváló szerepet vitt. A művész *Wenckheimot* lóháton ábrázolja. A szobrot *Kisbérben* állítják föl.

Lauka Gusztáv jubileuma. Már a negyvenes években a víg elbeszélés és gúnyos vers megállapította *Lauka* Gusztáv írói nevét. A veterán író tőrhelhetlen kedélyvel dacolt évtizedeken keresztül minden irodalmi viszontagsággal és idővel, s friss erőben ültette meg ötven éves írói jubileumát. Most pedig hatvan éves jubileumára készülnek Nagy-Beeskereken tisztelői, melyet októberben tartanak meg. Rendezésére *N.-Beeskereken* bizottság alakult, melynek elnöke *Botka* Bélát, jegyzőjévé *Brájer* Lajos dr. szerkesztőt választották. Az ünnepre meghívják a törvényhatóságokat és irodalmi társulatokat.

A budai királyi palota fölépcsője. Az újjáépülő budai királyi palotából egyre-másra bontakozik ki egy-egy díszes vagy művészi részlet. Ilyen a palotának díszlépcsője is. A palota főhomlokzatából fölvonuló hatalmas lépcsőház már úgyiszólván teljesen kész s csak az utolsó simításokat végzik. A lépcsőház nagyarányú csarnokszerű alkotás, szerkezetében és kivitelésében az építészeti és ipar előkelő hatását. Széles és fehér márványból készült lépcsőfokok vezetnek föl az emeletekre jobbra-balra. A lépcső négy művészi kőrácsozat szegélyezi. A lépcsőház fele rózsás és kékes utánzótt márvány, és összhangzatos a dűsan díszített aranyos pompájú lépcsőzettel. A följáró falait két oldalt fehér márványba faragott két hatalmas férfialak tartja, a melyek mintáját *Fadrusz* János szobrász készítette. Ezenkívül még két szép szoborcsoport a királyi lépcső plasztikai díszé. Két csoport játszó gyermek ez, fehér márványból faragva, másfél életnagyságban. Mind a két csoport *Radnai* Béla szobrász műve. A lépcsőházban magyaros motívumok uralkodnak, mint a palota belsejében egyáltalán.

A belvárosi plebánia-templom lebontása. Budapest belvárosának lerombolása még nincs befejezve. Hátra van még három közéület, a régi városrész, a piaristák klastroma és gimnáziuma és a plebánia-templom. Egyik sem valami díszes épület. A városrész lebontását nem sokára megkezdik, mert az új hídhoz vezető útban áll. A plebánia-templomot szintén azért szükséges eltávolítani, s a közmunkatanács már sürgeti. A fővárosi hatóság fenn akarta tartani még addig, a míg új templom épül, de a közmunkatanács ezt lehetetlennek tartja, mert egy épület a vallásalapítvány birtokába ment át. Egy-ideig a jogakadémia céljaira szolgált, most pedig a főgimnáziumban benne. *Walliscs* miniszter a múlt évben 20,000 forintot engedélyezett a torony újjáépítésére. A munkálatokat a műemlékek országos bizottságának titkára, *Gyalus* László építész vezette. A toronyt egész a főpárkányig leszedték és azután a régi kövek és szoborművek felhasználásával újjáépítették. Most már megfolydva, az égnek törve hirdeti a dicőségét múltát.

Meteor. *Pécsen* augusztus 11-ikén éjjel után szokatlan nagyságú meteor hullott le. A meteor akkorán látszott, mint egy tyuk-tojás s olyan alakú is volt. Kerülete kékes fényű, a hegye felé vakító fehér lángcsomóban végződött. A meteor az ég délnyugati tájékán tűnt föl és a tejt irányában, de ettől délre, kelet felé haladt. A meteorat majdnem hat másodpercz látták.

Ehalasztott sorsjáték. Az *erdélyi Kárpát-egyesület* részére *József* Ágost főherceg, mint az egyesületnek védője, engedélyt eszközölt ki a pénzügy-

Labori.

Demange.

Mercier.

A DREYFUS-ÜGY SZEREPLELŐ.

A gimnáziumi épület és a hozzátartozó templom azelőtt a *Klariissa*-apácák klastroma volt. Eredetileg a ciszterciata női szerzet tagjai laktak benne, de 1299-ben *III. Endre*, az utolsó árpád-házi király a *Klariissa*-apácákat telepítette oda. Az épület *II. Ulászló* alatt 1515-ben leégett és *II. Ulászló* a harminczadik 1000 forintot engedélyezett az újjáépítésre. Úgy látszik azonban, hogy *Ulászló* alatt csak a templomot építették újra, míg a klastromot *Pázmány* Péter építtette fel. *Mikor* 1782-ben *II. József* császár megszüntette a *Klariissa*-szerzetet, az épület a vallásalapítvány birtokába ment át. Egy-ideig a jogakadémia céljaira szolgált, most pedig a főgimnáziumban benne. *Walliscs* miniszter a múlt évben 20,000 forintot engedélyezett a torony újjáépítésére. A munkálatokat a műemlékek országos bizottságának titkára, *Gyalus* László építész vezette. A toronyt egész a főpárkányig leszedték és azután a régi kövek és szoborművek felhasználásával újjáépítették. Most már megfolydva, az égnek törve hirdeti a dicőségét múltát.

Meteor. *Pécsen* augusztus 11-ikén éjjel után szokatlan nagyságú meteor hullott le. A meteor akkorán látszott, mint egy tyuk-tojás s olyan alakú is volt. Kerülete kékes fényű, a hegye felé vakító fehér lángcsomóban végződött. A meteor az ég délnyugati tájékán tűnt föl és a tejt irányában, de ettől délre, kelet felé haladt. A meteorat majdnem hat másodpercz látták.

Ehalasztott sorsjáték. Az *erdélyi Kárpát-egyesület* részére *József* Ágost főherceg, mint az egyesületnek védője, engedélyt eszközölt ki a pénzügy-

minisztertel, hogy az egyesület hazafias és jótékony céljai javára *tárgy-sorsjátékot* rendezhessen. A húzás napja augusztus 15-ére tűzött ki; minthogy azonban a sorsjegyeknek csak egy harmadrésze kelt el, a pénzügyminiszter engedélyezte, hogy a húzás 1900 január 15-én tartassék meg. Az egyesület kéri mindazokat, kik sorsjegyeket kaptak, hogy azok árát az egyesületnek Kolozsvárra mielőbb be-küldeni sziveskedjenek.

A pestis Európában. Az ázsiai rém újra jjesztgeti Európát. Harmadik éve, hogy Indiában a pestis kitört, elnyomni nem bírják, sőt széthurcolták már több ázsiai szigetre, a perza öbölbe és Egyiptom közepetengeri kikötőjébe, *Alexandriába* is. Itt van már Európa partján is, *Oportóban*, *Portugáliá* kikötőjében. A gyilkos betegségnak itteni kitörését hivatalosan is megerősítették, mert több halálozat történt. Újabb hírek szerint a portugál fővárosban is kiütött a vész s augusztus 17-ikén ötven meghalt. Spanyolország az első híre azonnal elzárta forgalmát *Portugáliától*; rögtön hasonló intézkedést tett *Franciaország*, *Anglia* és *Olaszország*.

Egyiptom irodalma. Egyiptomban nem kevesebb, mint 100 folyóirat jelenik meg. Közük 30 arab nyelven, 22 pedig európai nyelveken kizárólag politikával foglalkozik. Van Egyiptomnak 10 tudományos folyóirata, 6 jogi szaklapja, 3 orvosi és 6 vallásos havi közlönye. Két női divatújság arab nyelven jelen meg, a miből látszik, hogy a divat a háremekben is nagy szerepet játszik. Egyik politikai lapnak «Az elnyomottak szemé» a címe. Körülbelül azt a szerepet tölti be, mint parlamentáris államokban a szélső ellenzék lapjai. Egyik élelapijuknak «A kedves szamar» a címe.

Harminczhárom nap alatt a Föld körül. A szibériai vasút létrejötte által nem sokára 33 nap alatt lehet körülutazni a Földet. Az útirány *Bremától* kelet felé a következő volna: *Bremából* *Szent-Pétervárra* másfél nap, *Szent-Pétervárról* *Wladivostokba*, az ismert orosz kikötőbe (a *Japán-tengerben*) tíz nap, onnét *Hakodatén* keresztül *San-Franciscóba* szintén tíz nap, *San-Franciscóból* *New-Yorkba*, a leggyorsabb vonatok használatával ötödélnap s végül *New-Yorkból* *Bremába*, természetesen jó tengeri út mellett, hét nap. Ez összesen 33 nap. Az eddigi idők egy földkörüli utazásra a következők: *New-Yorkból* *Southamptonba* hat nap alatt, onnét *Brindisibe* *Párison* keresztül negyedélnap alatt, *Brindisiből* *Yokohamába* a szejci esatornán keresztül, 42 nap alatt, *Yokohamából* *San-Franciscóba* tíz nap alatt s onnét *New-Yorkba* ötödélnap alatt. Ez összesen 66 nap. A szibériai vasút tehát a földkörüli út tartamát felénivel meg fogja rövidíteni.

HALÁLOZÁSOK.

BUNSEN RÓBERT VILMOS, a nagynevű vegyész, meghalt augusztus 16-ikán *Heidelbergben*, 89 éves korában. A tudomány alapvető közé tartozott, ki a tudás új irányába vezette az ismereteket. Ő volt a modern vegyészet és fizikai tudomány egyik megalapítója, a ki a spectral-analysis dolgában tett felfedezéseivel korszakot alkotott. A színképlemezés alapján új tanokat állított föl a fénytannban, új rendszert honosított meg, melynek segítségével óriási eredményeket értek el az optika terén. A gázok elemzésére a legkínáltabb módszereket ő állapította meg és számos találmánya van, mely a gyakorlati életben is közismertté tette nevét. Előadásaira a világ minden tájáról sereglettek a tudósok. Tudományának értékét, fölfedezéseinek fontosságát az egész világ régen méltányolta. Számos igen értékes készületeket szerkesztett, melyek nagyon elterjedtek (*Bunsen-féle elem*, *Bunsen-féle gázlámpa*). A geológiai tudományoknak kiváló szolgálatot tett azokkal a klasszikus kísérletekkel, melyeket *Island* szigetén végzett. Született *Göttingában* 1811 márcz. 31-ikén. Tanulmányait szülővárosában, *Párisban*, *Berlinben* és *Bécsben* végezte. A göttingai egyetemen 1833-ban docens, 1836-ban *Kasselben* a kémia tanára, 1851-ben *Boroszloban*, 1852-től 1889-ig *heidelbergi* tanár, 1889-ben nyugalmába vonult. A Magyar Tud. Akadémia 1858-ban külső tagjának választotta. Sok magyar tudós is az ő tanítványa volt. *Igy* *Than* Károly, báró *Eötvös* Loránd, *Lengyel* Béla.

Óvári és szentmiklósi Pongrácz LAJOS, cs. és kir. kamarás, *Hontmegye* nyug. alispánja, augusztus 10-ikén 87 esztendősen korában elhunyt *Budapestben*. *Pongrácz* husz éves korában lett ügyvéd, majd megyéje ellenzéki mozgalmaiban vett részt. 1848-ban nemzetőr lett; utóbb *Kossuth* miniszteriumában titkár. Az abszolutizmust mint báró *Bors* jószágigazgatója visszavonultán élte át. 1861-ben honfi főbíró lett, aztán törvényeségi ülnök, főjegyző; 1880-ban pedig alispán. Az irodalom terén is működött; főbb művei: «*Honti* literatúrai füzér», «*Verse*», «*Ütleírások*», «*Epigrammák*», «*Elmúlt*

Legjobb és leghíresebb pipere hólgyor: a

VELOUTINE 7985

Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.

PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Vérszegények és lábbadozók

Serravallo Chinabort

vassal igyanak

1/2 liter ára 1 frt 20 kr.

1 liter ára 2 frt 20 kr.

Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben. Pompás írá, a miért a gyermekek is igen szívesen isszák. Sokszor kiuntették. Minden gyógyszerárban kapni. 8014

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

legújabb égyenes

SAVANYU-KÚT

8017

Szigeti Hattyu-crème 1 kor. 20 fill.

Szigeti Hattyu-szappan 80 fillér.

Szigeti Hattyu-mosdóvíz 2 kor.

A mai kor legkiválóbb bőrpótló szerel. Szépítő, májfolt és az arczbőr minden nemű tisztáltsági feltétlen és biztos elmulasztására. Egyedül készítője érv. **Buzáth Mártonné gyógyszerésztára** M.-Belgáton. — Főraktár: Budapestben: **Török József** gyógyszer. Király-utca 12. 8301

KESSLER-féle

MAGDA-HAJKENŐCS

dermatológiai-terapeutikus alapon nyugvó összetételénél fogva az elismert legjobb aszer

korpa ellen, ugyszintén hajkihullás ellen.

MAGDA-HAJKENŐCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövést előmozdítja és mint **kitűnő óvszer** a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknél is használatra legjobban ajánlható.

1 tégely ára 3 korona. — Főszékhelyi raktár:

KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész **GYERTYÁSOS**, (Torontál vármegye). Raktárak Budapestben: **Török József**, Király-utca 12. sz. Dr. Egger Vácsi-kört 17. 8326

Párisi hajápolási szerek!

Viola hajfitalító-tej. Teljesen ártalmatlan kitűnő hatású. **1 üveg ára 1 korona.**

Viola hajszesz. A haját legkevésbé sem szárítja ki, mielőtt az annak alkalmasodásánál a haj törékenységre nem kell tartani. **1 üveg ára 1 korona.**

Viola Tanno-chinin-pomádé. A hajápolgató kitűnő hatású gyógykezelés. **1 tégelynek ára 1 korona.**

Viola antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér. 8215

Viola antiszeptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható **GEML-féle** gyógyszerárban az Aranykoronában. **Temesvár, Belváros, Losonczy-ter.**

7 arany, 18 ezüst érem, 50 tisztelet és elismerő okmány.

Béni jóhírű készvény, reuma és ideggyógyászati (Bodóvárosi) és az emberi test lemulásait és inaktivitását elűző

Kwizda Fluidja (Kwizda-féle Készvényfluidja.)

A kigyó védjeggyel.

Turista-fluid.

Eredményesen használva turisták, kerek-párosok és lovagok által nagyobb társak utáni erőtlenre és egészségére.

Árak: 1/2 palack 1 frt. 1/2 palack 60 kr.

Csak a fenti védjegyre a valódi. — Kapható minden gyógyszerárban.

Főraktár Magyarországon: **Török József** gyógyszerésznél Budapest, Király-utca 12. **Kreisapothek, Kornenburg** (Bécs mellett). A név, rajza és csomagolása törvényesen védett. 8172

„A világ legjobb sámfája“

FÖLDVÁRY IMRE

férfidivat és fehérnemű raktárában. **párja**

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesti-út 9.

Férfi ingek, Jäger-árak, vadász és sport-cikkok dús választékban kaphatók. **Kesztyűk és nyakkendők.**

frt 1.50

TESSÉK!

EGY PRÓBA MEGTESZI A BIZTOS HATÁST AZ

JÓLYA CREME

nem zsíros

8 nap alatt ifjítja és szépíti az arcot ára 2 és 3 frt, kapható

SCHNEIDER J. GYÓGYSZERÉSZNÉL RESICZÁN (DÉLMAGYARORSZÁG)

8308

A női szépség

emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyíztá és színtelen készítmény a

Margit Crème

Rövid idő alatt szűntet szepőt, májfoltot, pattanást, bőrhátrát (milium) és minden más bőrhátrát. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket még koros egyéneknek is ide hájos arczsínét kímélő. ára 50 kr., nagy 1 forint.

Margit hólgyor 60 kr., 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahn pasta) 50 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszerésztára, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz. **Főraktár: Török József** gyógyszerésztára, Budapestben, Király-utca 12.

Chocolat SUCHARD

LE MATTÉHORN (CERVIN) dépan RIFFELALP, Suisse

8332

SODOR

folyékony szénasavtartalmu acéltüvel, melynek segítségével mindenki, bárhol szénasavtartalmu **egzségesség, olcsó, üdítő és hízító italokat** (szódavíz, szeltara, limonádé, szilvia, málnalé, gazesze, pezsgó, tej stb.) készíthet az a célra szerkesztett palackban a mellékelt utasítás szerint. A szénasav vegyülete. A kezelés egyszerű, kényelmes. A folyadék lehűl. 1 doboz 10 sodortüvellyel 50 kr. Egy hónap szükséges, mindenkorra használható palack 3 frt. Részletes leírás és utasítás kivánatra ingyen és bérmentve. Képviselet a magyar korona országai részére Budapestben

Kertész Tódornál Geitner és Hauschnál **Kristóf-ter.** Andrássy-út 8.

HAJFESTŐ FÉSŰ

(Koffer-féle szabadalom, Berlin B.O. 36.) **ŐSZ** vagy **vörös** haj előkészítéssel nélkül valódi **szőke, barna** vagy **fekete** színre való festésére. Teljesen ártalmatlan. Évekig használható! Darabja 2 frt. Ausztria-Magyarország részére szállítja **Vértes-nas-gyógyszerésztára** Lugoson, Magyarország. 8355

WOTTITZ VILMOS

PHOTO CHIMIKOGRAFIAI FÉNYKÉPÉRTÉSE

BUDAPEST, II. KÖZSÉG, LAJOS UTCA 1. SZÁM

Készít kitűnő minőségű clichéket mindennemű nyomtatványhoz, mindenféle kivitelben.

Legjutányosabb árak.

Telefon 62-79. 8284

Fényképfelvételek.

Saját készítményü 7980

Kötélárak, zsinegek, szákok, ponyvák. Tornaeszközök **függőágyak és mindennemű hálók iparteleke.** Val. angol Foot-Ball és Lawn Tennis játékok gyári raktár

SEFFER ANTAL

Budapest IV., (Károlylak-tanya) Károly-utca 12.

Vidékre árjegyzék szerint.

Patyi Testvérek Butor-áruháza.

Budapest, kerepesti-út 9/a., földszint és I. emelet, Pannonia szálló mellett.

Nagy választék, kizárólag szilárd hazai gyártmányu asztalos és saját készítményü kárpitozott butorokból, minden versenyt és hirdetett árakat felülmúló olcsó árakon. Teljes lakásberendezések, nyaraló, fürdő- és szálloda-butorzatok 2 évi jótállás és felelősség mellett szállítanak.

Tévedés elkerülése végett cégünkre és címünkre figyelni kérjük. Diszes butor-album 1 frt beküldése mellett bérmentve küldetik meg. 8214

35. SZÁM. 1899. BUDAPEST, AUGUSZTUS 27. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és / egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt / félévre — 6

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG / egész évre 8 frt / félévre — 4

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK / egész évre 5.— / félévre — 2.50

Külföldi előfizetésekre a postaiilag meghatározott viteldij is csatolandó.

GOETHE.

1749—1832.

NÉMETEREK e napokban ünneplik meg legnagyobb írójuk, Goethe születésének százötvenedik évfordulóját. A nagy emberekről annyiszor hangoztatott megjegyzés, hogy szellemök nemcsak nemzetüké, hanem az egész emberiségé, Goetheé különösen ráillik. Ő szellemében, hajlamaiban, izlésében, egész egyéniségében az általános emberit tükrözi vissza s ép ezért az utolsó évszázad írói közt egy sincs, ki ő nála szélesebb körű hatást gyakorolt volna; ez magyarázza meg, hogy emlékének mostani ünneplése az egész világra kiterjed.

Goethe János Farkas 1749 augusztus 28-án született a Majna melletti Frankfurtban. Szülői, kik mindketten vagyonos és tekintélyes polgári családból származtak, nem mindennapi emberek voltak; maga a költő kiváló egyéni tulajdonságait tőlük nyert örökségnek tekinté. Egy kedves kis versében elmondja, hogy apjától örökölte természetét s az élet komoly felfogását, anyjától pedig derült természetét s elbeszélő hajlamát.

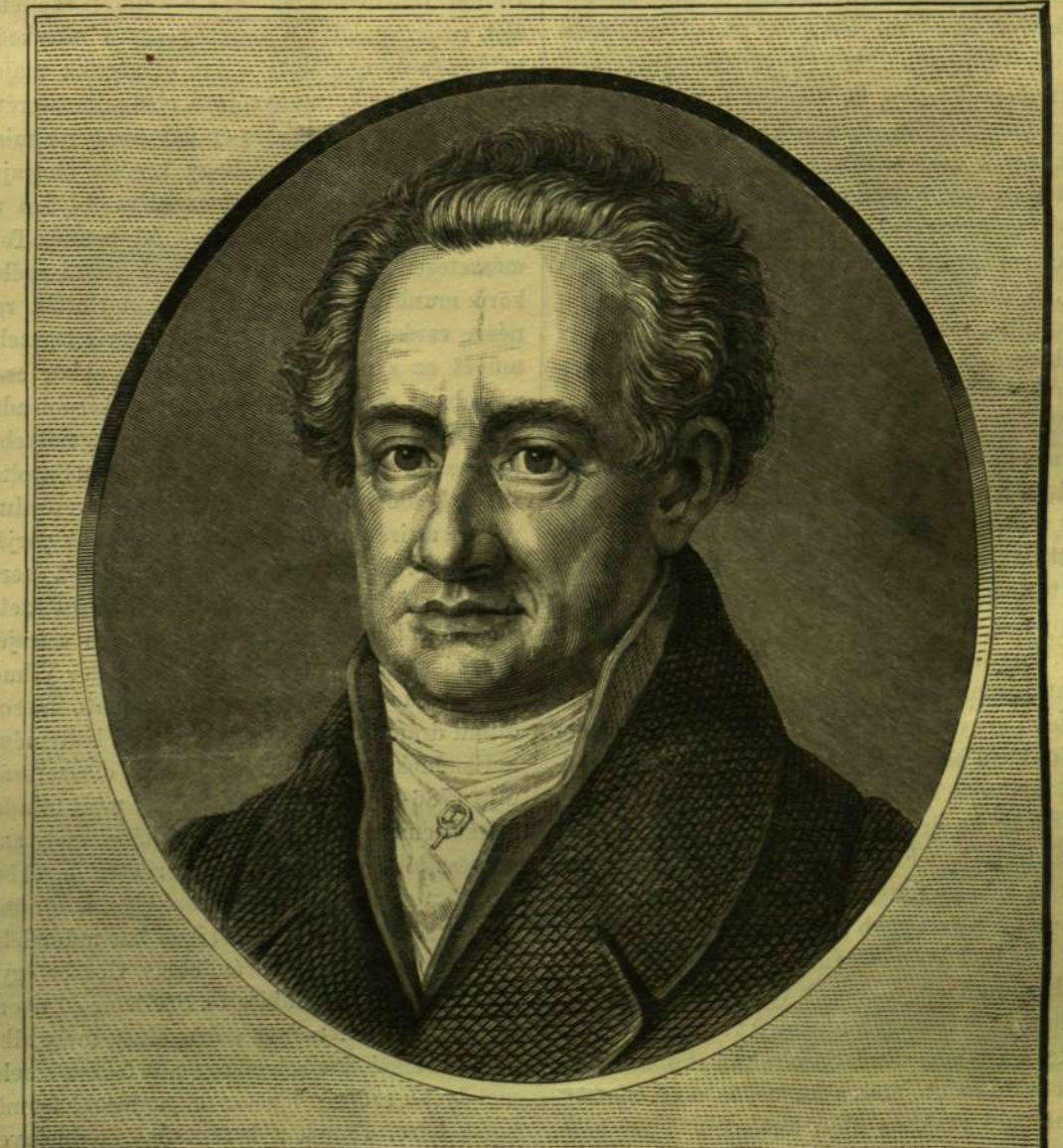
Ilyen szülők vezetése s hatása természetesen igen elősegítette a nagy tehetségekkel született gyermek gyors és sokoldalú fejlődését. E mellett olyan városban nőtt fel, mely Európának egyik legélénkebb forgalmú piacza, melynek társadalma különösen alkalmas arra, hogy a serdülő ifjúnak nagyon korán kinyissa a szemét s az élet józan megítélésére oktassa. Különösen a színházi élet, melyet egy ott vendégszereplő francia társulat is élénkített, érdekelte a fiatal Goethét s izgatta elméjét, mely egész életén át a költészet és valóság megértésére tört.

Szülei 1765-ben Lipsésbe küldték fiukat. Jogot kellett volna tanulnia, de ő nem igen vonzotta ez a tudomány; jogásznak iratkozott be, de inkább régészettel és művészettörténettel foglalkozott. A társaságba járás kedvteléseit, a diákélet vidágozásait itt élvezte először szabadjára, s nagy öröme telt bennük. Nem a komoly, rendszeres tanulás, hanem a vidám, az élet ifjúság mámorától kissé könnyelművé vált első felfogás korszaka volt ez rá nézve. A «Faust» első részének Auerbach-féle koresmai jelenete az ekkor szerzett tapasztalások költői feldolgozásából született. Szerelme is itt lobbant először. Schönkopf Anna volt a megszeretett leány neve s Goethét barátai már komolyan

féltették korai szerelmeskedése miatt. Szerencsére a tizennyolcz éves gyerekkifjú ezen fellángolása csak múlt volt s csak mint első szeme említendő a szerelmek ama hosszú láncolatának, mely Goethekének a nők iránti gyöngeségéről tanuskodik.

Elméje azonban ez időben sem hevert parlagon. Szorgalmasan olvasta az akkori híres német írókat: Wielandt, Lessinget, Winkelmann s megtanulta belőlük az antik eszmény, a klasszikus világnézet megértését és szeretetét. Természetes, hogy már ekkor ő maga is írt. De teremtő tehetségével egyidejűleg kifejlődött

ítelő képessége ezeket a kísérleteket majdnem mind megsemmisítette. A később megjelent «Leipziger Liederbuch» az egyetlen gyűjtemény, mely ezeknek a kezdő éveknak a termékeiből tartalmaz egyet s mást. 1769-ben hazatért Frankfurtba s ezt az évet betegeskedve a szülői háznál töltötte. Atyja nem jó szemmel nézte otthon ülését, tétlen vesztglését, s így mihelyt helyreállt az egészségé, elküldte Strassburgba az egyetemre, hol 1770—71-ig tartózkodott, mindjobban belemélyedve a művészeti, irodalmi tanulmányok világába. Sok kiváló emberrel is megismerkedett itt, köztük

GOETHE.